

บทที่ 3

การวิเคราะห์เนื้อหาของงานเขียนประเภทสารคดีของ ธรณ์ อ่างนาวาสวัสดิ์

สารคดีเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งของผู้เขียนสร้างสรรค์เพื่อให้ความรู้ เสนอข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านเป็นหลัก โดยมีส่วนประกอบคือการให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน งานเขียนประเภทสารคดีมีการเสนอเนื้อหาในหลายด้านด้วยกัน นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับงานเขียนประเภทสารคดีได้แบ่งสารคดีไว้หลากหลายประเภท ตามที่ปรากฏในบทที่ 2 เรื่องเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หัวข้อที่ 2.1 เรื่อง “เอกสารที่เกี่ยวกับประเภทของสารคดี” ได้แบ่งสารคดีออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สารคดีจำแนกตามลักษณะเนื้อหา และสารคดีจำแนกตามวิธีการนำเสนอ

สารคดีจำแนกตามลักษณะเนื้อหาในเอกสารดังกล่าว ได้แบ่งออกไว้เป็น 12 ประเภท คือ 1) สารคดีชีวประวัติและอัตชีวประวัติ 2) สารคดีประวัติศาสตร์ 3) สารคดีท่องเที่ยว 4) สารคดีเกี่ยวกับเด็ก 5) สารคดีเกี่ยวกับสตรี 6) สารคดีเกี่ยวกับเบื้องหลังข่าว 7) สารคดีแนะนำวิธีทำ 8) สารคดีเกี่ยวกับสัตว์ 9) สารคดีเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน 10) สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 11) สารคดีวิถีชีวิต และ 12) สารคดีเกี่ยวกับการศึกษาและสังคม

ส่วนสารคดีจำแนกตามวิธีการนำเสนอ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) สารคดีเชิงเสนอแนะ และ 2) สารคดีเชิงวิจารณ์

3.1 ประเภทสารคดีที่ปรากฏในงานเขียนของธรณ์ อ่างนาวาสวัสดิ์

ในการศึกษาเกี่ยวกับประเภทสารคดีที่ปรากฏในงานเขียนของธรณ์ อ่างนาวาสวัสดิ์ ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

3.1.1 การจำแนกตามลักษณะเนื้อหา

3.1.2 การจำแนกตามวิธีการนำเสนอ

3.1.1 การจำแนกตามลักษณะเนื้อหา

สารคดีของธรรณ์ อ่างนาวาสวัสดิ์ จำนวน 40 เรื่อง สามารถแบ่งตามลักษณะของเนื้อหาได้เป็น 4 ประเภท คือ

3.1.1.1 สารคดีเกี่ยวกับสัตว์

3.1.1.2 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

3.1.1.3 สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1.1.4 สารคดีเกี่ยวกับสังคมและการศึกษา

3.1.1.1 สารคดีเกี่ยวกับสัตว์

สารคดีประเภทนี้จะให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทุก ๆ ด้าน ทั้ง ลักษณะของสัตว์ ชนิดของสัตว์ การดำรงชีวิต ถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ สอดคล้องกับความหมายที่ถวัลย์ มาศจรัส (2538 , น. 26) ให้ความหมายของสารคดีประเภทนี้ไว้ว่า “เป็นเรื่องที่เขียนเกี่ยวกับสัตว์ในแง่ของการให้ความรู้ที่เป็นสาระ”

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อ่างนาวาสวัสดิ์ พบว่าเป็นงานเขียนสารคดีประเภทเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุด คือ 18 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนมีจุดประสงค์หลักในการเขียนสารคดีเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ทะเลให้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ ความรักและเห็นคุณค่าของสัตว์ทะเลที่มีต่อโลก ดังข้อความที่สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์ (2546 , น.3) ได้กล่าวถึงผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อ่างนาวาสวัสดิ์ ในส่วนคำนำของหนังสือ “ใต้ทะเลมีความรัก ภาคสอง ปะป๊าปลาการ์ตูน” ไว้ดังนี้

ไม่ว่าท่านจะเป็นผู้ที่รักหรือชอบทะเลหรือไม่ ปะป๊าปลาการ์ตูนเล่มนี้ จะทำให้ท่านเข้าใจแง่มุมของชีวิต ไม่ว่าจะเป็ฟิชหรือสัตว์ใต้ทะเลลึกที่ล้วนมีความสัมพันธ์ ฟังฟัง และสมดุระหว่างกัน อันเป็นสัจจะของทุกชีวิตบนโลกใบนี้ ซึ่งอาจารย์ได้สอดแทรกให้ผู้อ่านได้ซึมซับไปโดยไม่รู้สึกเป็นส่วนเกิน

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ ที่จัดอยู่ในประเภทสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ มีทั้งหมด 18 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ความเศร้าของปูเสฉวน เป็นสารคดีที่กล่าวถึงปูเสฉวน ทั้งด้านกายภาพ ที่อยู่อาศัย อาหาร ศัตรูทางธรรมชาติ และการดำรงชีวิต โดยสอดแทรกให้เห็นความสำคัญของเปลือกหอยตามชายหาด เนื่องจากปูเสฉวนใช้เป็นที่ปกป้องร่างกาย นักท่องเที่ยวจึงไม่ควรเก็บเปลือกหอยและจับต้อง เพราะอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตของปูเสฉวนได้

2. ม้าน้ำกับความเป็นพ่อ เป็นสารคดีที่กล่าวถึงม้าน้ำ ทั้งด้านการดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย ลักษณะทางกายภาพ การสืบพันธุ์ และได้แสดงความคิดเห็นว่า ม้าน้ำทำหน้าที่พ่อได้สมบูรณ์แบบมากกว่ามนุษย์ผู้เป็นพ่อบางคน

3. ชีวิตเศร้าของเหล่าปลิง(ทะเล) สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงปลิงทะเล ทั้งในด้านลักษณะทางกายภาพ การดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย การสืบพันธุ์ โดยกล่าวถึงปัญหาปลิงทะเลลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากถูกจับไปขายร้านอาหารและส่งออก

4. การกลับมาของ...ปูมะพร้าว สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงปูมะพร้าว ซึ่งเป็นปูที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ปูชนิดนี้เคยสูญพันธุ์ไปแล้วเนื่องจากถูกจับไปขายตามร้านอาหาร ต่อมากรมประมงได้นำเข้าปูชนิดนี้จากต่างประเทศเพื่อนำมาขยายพันธุ์และนำกลับคืนสู่ธรรมชาติ โดยธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับปูมะพร้าวทั้งในด้านกายภาพ ที่อยู่อาศัย อาหาร ศัตรูทางธรรมชาติ และการสืบพันธุ์

5. หอยเบี้ยพันธุ์พราง สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงหอยเบี้ยเทียม ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีวิวัฒนาการในการพรางตัวสูงมาก โดยกล่าวถึงชนิดของหอยเบี้ยเทียม การดำรงชีวิต การพรางตัว อาหาร ที่อยู่อาศัย และการสืบพันธุ์

6. ตัวชีวิต...หมึกกระดอง สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงหมึกกระดองเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย อาหาร ศัตรูตามธรรมชาติ การสืบพันธุ์ การป้องกันตนเองด้วยการพ่นหมึก และธรรณ์ได้แทรกความรู้เกี่ยวกับชนิดของหมึกทะเลอีกด้วย

7. แมนต้า...ประจัญบาน สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงปลากระเบนราหู หรือที่นักดำน้ำเรียกกันว่า “แมนต้า” หรือ “แมนต้าเรย์” ในด้านการดำรงชีวิต อาหาร การสืบพันธุ์ ที่อยู่อาศัย ศัตรูทางธรรมชาติ

8. กำเนิด...เต่ามะเฟือง สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงเต่ามะเฟืองในด้านการดำรงชีวิต การสืบพันธุ์ อาหาร ที่อยู่อาศัย ศัตรูทางธรรมชาติ โดยธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ได้แสดงให้เห็นถึง

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไม่มีจิตสำนึกในการท่องเที่ยว เช่น การรบกวนเต่าที่กำลังวางไข่ หรือ การทิ้งขยะในทะเลและชายฝั่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของเต่ามะเฟือง และทำให้เต่ามะเฟืองลดจำนวนลงจนสูญพันธุ์ได้

9. กุ้งพยาบาลและสหาย สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงกุ้งพยาบาล และกุ้งขนาดเล็กที่อาศัยตามแนวปะการัง โดยกล่าวถึงชนิดของกุ้งพยาบาลและกุ้งขนาดเล็กตามแนวปะการัง ลักษณะและขนาดร่างกาย การสืบพันธุ์ อาหาร ศัตรูตามธรรมชาติ ที่อยู่อาศัย และธรรมชาติ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลาพยาบาลเพิ่มเติมในสารคดีเรื่องนี้อีกด้วย

10. ปะป๊าปลาการ์ตูน สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงปลาการ์ตูนในด้านการดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย ศัตรูตามธรรมชาติ การสืบพันธุ์ และธรรมชาติ อารมณ์น่ารักสดใสได้แทรกแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างสถาบันครอบครัวในสารคดีเรื่องนี้อีกด้วย

11. หมึกยักษ์ผจญภัย สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับหมึกยักษ์ในด้านการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย การป้องกันตัวด้วยการพ่นหมึกใส่ศัตรูแล้วหลบหนี และธรรมชาติ อารมณ์น่ารักสดใสได้แทรกแนวคิดแก่ผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านเป็นนักท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

12. โลกใต้ลังกาของปลามีดโกน สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลามีดโกน ซึ่งเป็นปลาที่มีรูปร่างประหลาด ว่ายน้ำด้วยการเอาหัวทิ่มพื้นเพื่อสะดวกในการจับแพลงก์ตอนกินเป็นอาหาร โดยธรรมชาติ อารมณ์น่ารักสดใสกล่าวถึงปลามีดโกนในด้านชนิดของปลามีดโกน ที่อยู่อาศัย การดำรงชีวิต และการสืบพันธุ์

13. สรรพสัตว์พันธุ์พราง สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงการพรางตัวของสัตว์ทะเล ซึ่งมีทั้งการพรางตัวเพื่อหาอาหารและพรางตัวเพื่อหลบหลีกศัตรู

14. สองปลาประหลาด สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลากบและปลาจิ้มฟันจระเข้ ปีกาจตัวตลก ซึ่งเป็นปลารูปร่างประหลาดที่อาศัยตามแนวปะการัง โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย อาหาร และการสืบพันธุ์ของปลาทั้งสองชนิด

15. ฉลาม...เมื่อนักล่าออกหากิน สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลาฉลาม โดยให้ความรู้เกี่ยวกับปลาฉลาม ทั้งในด้านชนิดของปลาฉลาม การดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย การสืบพันธุ์ และกล่าวถึงปัญหาการลดจำนวนของปลาฉลามอย่างรวดเร็วเนื่องจากถูกมนุษย์ล่า และติดอวนของชาวประมง

16. เรื่องไม่ตลกของกิ้งตัวตลก สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกิ้งตัวตลก ซึ่งเป็นกิ้งที่อาศัยตามแนวปะการัง และเป็นสัตว์ที่หายากที่สุดในไทยอีกชนิดหนึ่ง โดยธรรมชาติให้ความรู้เกี่ยวกับกิ้งตัวตลกในด้านการดำรงชีวิต การสืบพันธุ์ อาหาร ที่อยู่อาศัย และธรรมชาติ อารมณ์น่ารักสดใสได้แทรก

แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และแนวคิดในการอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสารคดีเรื่องนี้อีกด้วย

17. ฉลามวาฬสามภาค สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงปลาฉลามวาฬ โดยกล่าวถึงการพบ ปลาฉลามวาฬครั้งแรกที่แอฟริกาใต้เมื่อปี พ.ศ. 2371 โดยกล่าวถึงฉลามวาฬในด้านแหล่งที่พบ ฉลามวาฬในไทย ปัญหาการลดจำนวนของฉลามวาฬ และการถูกนักท่องเที่ยวยุคใหม่ก่วยรบกวน การดำรงชีวิต

18. หนึ่งในหล้า : ปะการัง สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปะการัง โดยเฉพาะ ปะการังที่มีอาศัยในทะเลอันดามัน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับชนิดของปะการัง การดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย ศัตรูตามธรรมชาติ และการสืบพันธุ์ของปะการังแต่ละชนิด

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ ที่มีเนื้อเรื่องให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ มีรูปแบบในการนำเสนอที่ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน ดังเช่น สารคดี เรื่อง “โลกดีลังกาของปลามีดโกน” (2540, น.80 - 81) ซึ่งมีเนื้อหาเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการ ดำรงชีวิตของปลามีดโกน ซึ่งเป็นปลารูปปร่างประหลาด ว่ายน้ำเอาหัวทิ่มพื้น โดยผู้เขียนให้ความรู้ เกี่ยวกับปลามีดโกนในด้านลักษณะทางกายภาพที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการหา อาหาร ดังเช่น

ตลอดเวลาปลาสดลิดนินฟังด้วยความสนใจ ถึงตอนนี่ปลามีดโกน หยุดพักเหนื่อยเนื่องจากการตะบี้ตะบันพูด ปลาสดลิดนินได้ท่าเลยรีบถามขึ้นมา “ไฉนน้อง พี่สังเกตเห็นอีกอย่างหนึ่งแล้วชาติก่อนน้องตบตีพ่อแม่หรือไง ? ชาตินี้ ถึงได้เกิดมาเป็นปลาปากเปรต ปากจู้อย่างนั้นจะไปกินอะไรไหว นอกจากหยด น้ำกลิ้งบนใบบอน”

“อ้าว...พี่ อย่างนี้เดี๋ยวสวย น้องหนูของผมแม้จะดูนุ่มน้ม แต่สมัย เรียนมัธยมปลาย เธออยู่แก๊งอีโต้พี่ กว่าจะแย่งชิงเธอมาได้ผมตบกับหัวหน้า แก๊งเกือบตาย อีหนู...กรี๊ด !”

สาวน้อยข้างตัวผมแสดงธาตุแท้ แอนท้องวายเข้าหาปลาสดลิดนินที่ กำลังถอยกรูดโบกครีบลัลวัน “เย็นไว้น้องสาว เสียยยย ! ไฉนน้อง จุดแฟนไว้ ก่อน พี่ขอโทษ พี่แค่สงสัยว่าน้องปากจู้แบบนี้จะไปกินอะไรได้ หรือใช้ปากเจาะ ดูดเลือดปลาตัวอื่น”

“เพ...ผมไม่ใช่ยุงนะ” ผมพูดพลางว่ากระแจะอีหนูให้กลับมาอยู่ข้างกาย “พวกผมก็กินอาหารคล้ายพีนี้แหละ เรากินแพลงก์ตอนเป็นหลัก พี่อย่าคิดว่าแพลงก์ตอนต้องลอยอยู่ในน้ำอย่างเดียว มีตั้งเยอะที่อาศัยอยู่บนพื้นลอยตัวขึ้นมาเป็นบางเวลาเท่านั้น ส่วนใหญ่กลางวันจะหลบตามทรายกลางคืนถึงลอยกลางน้ำ ใผ่าใช้ปากดูดจับ ๆ จัดการเจ้าแพลงก์ตอนบนทรายกลางคืนผมนอน แพลงก์ตอนจะลอยไปไหนก็ช่างมัน เทคนิคการกินอาหารอย่างนี้แหละพี่ ที่ทำให้ผมว่ายน้ำเอาหัวทิ่มพื้นตลอดเวลา ไม่ต้องว่ายน้ำแย่งกินแพลงก์ตอนกลางน้ำกับใครเค้า”

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนนำเสนอความรู้เกี่ยวกับปลาמידโคโน ในด้านลักษณะทางกายภาพ การดำรงชีวิต และการหาอาหาร คือ ปลาמידโคโนมีปากแหลม และว่ายน้ำเอาหัวทิ่มพื้นซึ่งเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตและการหาอาหาร คือ การใช้ปากที่แหลมกินแพลงก์ตอนที่อยู่บนพื้นทรายได้ทะเลกินเป็นอาหาร ซึ่งการที่ปลาמידโคโนมีลักษณะทางร่างกายเช่นนี้ทำให้ปลาמידโคโนกินแพลงก์ตอนบนพื้นทรายได้สะดวกโดยไม่ต้องแย่งอาหารกับสัตว์ชนิดอื่น

หรือในสารคดีเรื่อง “หนึ่งในเหล่า : ประการัง” (2548 , น.55) ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับประการังแต่ละชนิดที่อาศัยในทะเลอันดามัน ทั้งในด้านรูปร่าง การดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย ดังเช่น

ประการังก้อน

ถือเป็นประการังหลักในแนวประการังเกือบทุกแห่งของทะเลไทย ส่วนใหญ่เป็นชนิด *Porites lutea* ขนาดตั้งแต่ก้อนเล็กเท่าครก จนถึงก้อนยักษ์ใหญ่สูงร่วมสิบเมตร ประการังก้อนเตี้ยโตช้า แต่ละปีขยายขนาดเพียง 1 - 2 เซนติเมตร ประการังสูงสิบเมตร อายุย่อมไม่ต่ำกว่าพันปีหรือกว่านั้น บางแห่งกลายเป็นจุดดำน้ำชั้นยอด เช่น หินม่วงเดียว หินสายรุ้ง หมูเกาะสิมิลัน คอนโด กุ้ง หมูเกาะสุรินทร์

เมื่อประการังก้อนเตี้ยจนมีขนาดยักษ์ กลายเป็นระบบนิเวศย่อย (sub - community) ผิวประการังบางส่วนที่ตาย กลายเป็นที่อาศัยของสัตว์เกาะติด เช่น หอยสองฝา หนอนดอกไม้ ขูดเจาะเพื่อฝังตัวในเนื้อหินปูน

ขยายกลายเป็นชอกโพรง เกิดกระบวนการ bio – erosion หรือการสึกกร่อนที่เกิดจากสิ่งมีชีวิต

เพราะรูปทรงปีกบินทนทาน ปะการังก้อนจึงพบในเกือบทุกที่ไม่ว่าในน้ำแต่เขตคลื่นลมรุนแรง ปะการังก้อนอาจขึ้นเป็นหย่อมบนพื้นทราย ก่อนขยายตัวออกไปช้า ๆ จนเข้ามาชนกัน ถือเป็นปะการังแสนสำคัญต่อการก่อตัวของแนวปะการัง

จากตัวอย่าง ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับปะการังก้อน ในด้านลักษณะที่มีความแข็งแรงทนทาน เจริญเติบโตได้ทุกที่แม้แต่ในทะเลที่มีคลื่นลมรุนแรง และลักษณะของปะการังก้อนที่เติบโตจนมีขนาดใหญ่ ซึ่งทำให้สัตว์ทะเลชนิดอื่น โดยเฉพาะสัตว์เกาะติดเจาะผิวบางส่วนที่ตายเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และขนาดที่ใหญ่ของปะการังก้อน ยังทำให้เกิดการก่อตัวของแนวปะการัง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตในทะเล

ผลงานประเภทสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ของธรรมชาติ อารงนาवासวัสดิ์ สามารถสื่อความรู้เกี่ยวกับลักษณะการดำรงชีวิตของสัตว์ทะเลหลากหลายชนิด ตั้งแต่สัตว์ทะเลที่คนรู้จักกันโดยทั่วไปจนถึงสัตว์ทะเลที่หายาก และคนทั่วไปไม่ค่อยรู้จัก และธรรมชาติ อารงนาवासวัสดิ์ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของสัตว์ทะเลเหล่านั้นต่อโลกได้เป็นอย่างดี

3.1.1.2 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

สารคดีท่องเที่ยวเป็นสารคดีที่ผู้เขียน เขียนขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่ผู้เขียนเดินทางไปเยือน หรือบอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้แต่ง และให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่น่าสนใจที่ผู้เขียนเคยเดินทางไปท่องเที่ยว ดังเช่นที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 , น.267 – 268) ได้กล่าวถึงสารคดีท่องเที่ยวไว้ว่า

ในยุคปัจจุบัน สารคดีท่องเที่ยวจัดเป็นสารคดีที่มีผู้นิยมอ่านมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประการแรกสารคดีท่องเที่ยวมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับลักษณะนิสัยความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ เพราะมนุษย์มีสัญชาตญาณการเดินทาง การแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ มนุษย์จึงสนใจที่จะอยาก

เดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่างถิ่นต่างแดนอยู่เสมอ แต่เมื่อเวลาและโอกาสไม่เอื้ออำนวยให้คนมีประสบการณ์ตรงจากการเดินทางท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ ได้ทั่วทุกหนทุกแห่ง คนบางคนจึงหันมาหาประสบการณ์ร้องให้กับตนเอง ด้วยการอ่านสารคดีท่องเที่ยวแทน เนื่องจากสารคดีท่องเที่ยวสามารถช่วยผู้อ่านให้ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ได้ด้วยวิธีประหยัด คือประหยัดทั้งเวลาและทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังได้รับความปลอดภัยและได้ผลคุ้มค่าอีกด้วย เพราะผู้แต่งมักทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์นำผู้อ่านไปเที่ยวในที่ต่าง ๆ ผู้อ่านจึงได้รับทั้งความรู้ ความตื่นเต้น และความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังเป็น การชดเชยอารมณ์ความต้องการของผู้อ่านไปในตัวด้วย

ประการที่สอง อาจเป็นเพราะว่า สารคดีท่องเที่ยวในยุคหลัง ๆ นี้ มีกลวิธีการเขียนที่ดี และมีลักษณะแปลกใหม่ต่างไปจากการเขียนแบบเก่า กล่าวคือนอกจากจะเป็นหนังสือที่ให้ความรู้ ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ ประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้เขียนแล้ว ผู้เขียนสารคดีท่องเที่ยวยังมี ความสามารถในการถ่ายทอดภาพเหตุการณ์บ้านเมืองและผู้คนที่แจ่มแจ้ง น่าสนใจ จนผู้อ่านเกิดความรู้สึกประทับใจและเกิดความเพลิดเพลินไปพร้อม กันด้วย วิธีการต่าง ๆ ที่น่าสนใจของผู้เขียน ได้แก่วิธีการเขียนแบบบันทึก เช่น เรื่อง **หกวันในไนจีเรีย** ของ ดวงใจ วิธีการเขียนเป็นจดหมาย เช่น เรื่อง **จดหมายถึงเพื่อน** ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ วิธีการเขียนแบบพูดเล่าเรื่องสู่กัน ฟัง เช่น เรื่อง **เที่ยวกับเมีย** ของไมตรี ลิ้มปิชาติ หรือผู้เขียนอาจเล่าเรื่อง การ ไปสัมมนาทางวิชาการในรูปแบบของนวนิยาย โดยผู้เขียนใช้นามสมมุติ ส่วน บุคคลอื่น ๆ ที่กล่าวถึงในเรื่องใช้ทั้งนามจริงผสมกับนามแฝงแต่ใช้เหตุการณ์ จริงทั้งหมด เช่น เรื่อง **ไปสัมมนาเมืองควบอย** ของสิริมา อภิจาริน เป็นต้น

นอกจากนี้ ในด้านเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยว ก็พบว่าสารคดี ท่องเที่ยวยุคปัจจุบันไม่ได้มีเนื้อหา กล่าวถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้ แต่งตามแบบเดิมอย่างเดียวนั้น หากแต่นิยมให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่อง อื่น ๆ ด้วย เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ภารกิจด้านสำคัญ ๆ ทาง ประวัติศาสตร์ หรือ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นต่างแดน เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้แต่งต้องการจะแนะนำให้ผู้อ่านได้รู้จักดินแดนที่ผู้แต่ง

เขียนถึงอย่างละเอียดทุกแง่มุม หรืออย่างน้อยก็พอจะให้เป็นคู่มือประกอบการเดินทางได้นั่นเอง

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ ในช่วงเวลาที่ศึกษาจะพบว่างานเขียนที่มีลักษณะเป็นสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีจำนวน 14 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด เนื่องจากธรรณ์ต้องเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่แปลกใหม่ทั้งเพื่อการพักผ่อน หาข้อมูลแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแก่ผู้อ่าน และลงพื้นที่เพื่อผลิตผลงานวิจัยทางวิชาการ ธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์จึงได้เขียนสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อบอกเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแก่ผู้อ่าน และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้ผู้อ่านทราบ ดังที่ ธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ (2547 ,น.6 – 7) ได้กล่าวในคำนำจากหนังสือ “ล่องใต้ไปทะเล” ดังนี้

“คู่มือ” ในที่นี้ผมไม่ได้หมายถึงคู่มือประเภทแผนที่จุดท่องเที่ยว ร้านอาหารและที่พัก ลักษณะเหมือนตำราตัวเด็กให้เอ็นท์ติดเพราะคุณสามารถคลิก www.tat.or.th เพื่อดูข้อมูลโดยตรงจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยไม่ต้องเสียเงินสักบาท คู่มือของผมคือเรื่องเล่าสู่กันฟังจากนักเขียนถึงคุณผู้อ่าน บรรยายอารมณ์ความรู้สึกกับเหตุการณ์ที่เผชิญมา ทั้งที่ดีและทั้งที่ตะขิดตะขวงใจ แต่ต้องเขียนลงไปแบบไม่นิ่งอ่มพะเน้า ยังหมายถึงบางเรื่องที่เราจำเป็นต้องเจาะลึกค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้การท่องเที่ยวทำได้สนุกเร่

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ ที่จัดอยู่ในประเภทสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีทั้งหมด 14 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ฮันนีมูนเมืองกระบี่ สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีที่ธรรณ์ เล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวแบบฮันนีมูนกับภรรยาที่จังหวัดกระบี่ โดยเล่าประสบการณ์ในการพักที่โรงแรมดุสิตรายาวดี และการท่องเที่ยวทะเลในเขตอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา – หมู่เกาะพีพี

2. รักเธอไม่เปลี่ยนใจ...เกาะสุรินทร์ สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีที่ธรรณ์ บอกเล่าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา โดยแนะนำจุดดำน้ำ และสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ และธรรณ์ได้เสริมการบอกเล่าประสบการณ์ในการ

ท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา และอุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.การไปพำนักของชายใจแคบ สารคดีเรื่องนี้แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่อยู่ในเขตเกาะพังงี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น น้ำตกแพง หาดรีน หาดธารเสด็จ น้ำตกธารเสด็จ เป็นต้น

4.เที่ยวทะเลบ้านกรูด สารคดีเรื่องนี้แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่บ้านกรูด อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวและแนะนำสถานที่ที่น่าสนใจในบริเวณบ้านกรูด เช่น วัดถ้ำคีรีวงศ์ หาดบ้านกรูด หาดทางสาย แนวปะการังหินกรูด เกาะรำรำ เป็นต้น

5.ทำไม...ไปชุมพร สารคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาบอกเล่าประสบการณ์ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดชุมพร เช่น อ่าวทุ่งวัวแล่น ค่างแว่นถิ่นใต้ที่เขาพลู สะพานหินธรรมชาติที่เกาะหินปูน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร เป็นต้น

6.ับรถลดเสียงเที่ยวเกาะช้าง สารคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาบอกเล่าประสบการณ์ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดจันทบุรี เช่น อ่าวคุ้งกระเบน แหลมเสด็จ หาดเจ้าหลาว และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจบนเกาะช้าง จังหวัดตราด เช่น น้ำตกธารมะยม น้ำตกคลองพลู หาดทรายขาว หาดคลองพร้าว เป็นต้น

7.ทะเล สารคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาเพื่อบอกเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยว และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในบอร์เนียว รัฐซาบฮ์ ประเทศมาเลเซีย คือ ทะเล Celebes และเกาะอีก 3 เกาะ คือ เกาะ Sipadan เกาะ Mabul และเกาะ Kapalai ซึ่งเป็นจุดดำน้ำที่มีชื่อเสียงของบอร์เนียว

8.ภูเขา สารคดีเรื่องนี้บอกเล่าประสบการณ์ และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติกินะบะลู ฝั่งปามรดกโลกแห่งแรกของมาเลเซียที่บอร์เนียว ซึ่งมีพืชหายากที่มีลักษณะแปลกตา เช่น บัวผุด เส้นทางศึกษาธรรมชาติบนยอดไม้ที่สูงจากพื้นดินกว่า 40 เมตร เป็นต้น

9.ป่าดง สารคดีเรื่องนี้บอกเล่าประสบการณ์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่ป่า Sandakan เช่น การล่องเรือชมสัตว์ป่าที่แม่น้ำ Kinabatangan และกล่าวถึงสัตว์ป่าที่พบที่ป่าแห่งนี้ เช่น ลิงมูกยาว ลิงอุรังอุตัง ค่างแว่นถิ่นใต้ เป็นต้น

10.หนาวนี้ท่องไปสวิส สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแบบฮันนีมูนของภรรยา โดยกล่าวถึงการเริ่มต้นเดินทางท่องเที่ยวในเมืองซูริค ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

11.อยู่...ซูริค สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในเมืองซูริค แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเมืองซูริค เช่น โบสถ์ Grossmunster และกล่าวถึงอาหารของชาว

สวิสที่ขายตามท้องถนน คือ Fondue คือ เนื้อไก่หรือหมู หรือชีสจุ่มน้ำมันเคือด และราเคลต คือ ชีสที่นำไปตั้งไฟจนเคือดใสผัก เห็ด มันฝรั่งต้มสุก ข้าวโพดอ่อน รับประทานกับแฮม

12. ย่างเยื้องข้ามเล็องเบิร์น สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เมืองเบิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งมีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น แหล่งรวมร้านขายนาฬิกา ร้านขายมีด และโบสถ์ Munster และจบการเดินทางในเมืองนี้ด้วยการโดยสารรถไฟสู่เมืองอินเดอร์ลาเคน

13. อินเดอร์ลาเคน สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เมืองอินเดอร์ลาเคน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นเมืองในหุบเขาที่สวยงาม ซึ่งมีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น นาฬิกาดอกไม้ที่ Casino เทือกเขาแอลป์ น้ำตกสตาบ์บาซฟอล ยอดเขาจุงเฟรา เป็นต้น

14. ลูเซิร์น สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เมืองลูเซิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น สะพาน Kapellbrucke ซึ่งเป็นสะพานหอคอยข้ามแม่น้ำรอยส์ รูปสลักสิงโตใกล้สะพาน Kapellbrucke กำแพงเมืองโบราณ Museggmauer เป็นต้น

สารคดีท่องเที่ยวของ ธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ไม่ได้กล่าวถึงประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้ความรู้ในเรื่องอื่น ๆ เสริมด้วย เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เกร็ดตำนานสำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของผู้คนในสถานที่แห่งนั้น แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แนะนำที่พักและร้านอาหารที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้อ่านทราบประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้เขียนและทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเสมือนว่าตนเองได้เดินทางไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นจริง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงนโยบายการจัดการด้านสภาพแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้เขียนเดินทางไปเยือน และ เพื่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวแก่ผู้อ่านที่สนใจโดยผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีท่องเที่ยวทั้งแบบเล่าสู่กันฟัง และในรูปแบบเรื่องสั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในสารคดี

สารคดีท่องเที่ยวที่น่าสนใจของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ เช่น สารคดีเรื่อง “อินเดอร์ลาเคน” จากหนังสือสารคดีท่องเที่ยว “หิมะขาวกับสาวแก้มแดง” ซึ่งเป็นหนังสือสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ คือ กล่าวถึงการเดินทางท่องเที่ยวในสวิตเซอร์แลนด์ โดยในเรื่อง “อินเดอร์ลาเคน” (2548 , น.96 – 97) ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อเรื่องแบบเล่าสู่กันฟัง มีการเล่าถึงเกร็ดประวัติศาสตร์แทรก และมีการเปรียบเทียบสถานที่ที่น่าสนใจในสวิตเซอร์แลนด์กับสถานที่ในไทยและประเทศเพื่อนบ้าน คือ เปรียบเทียบความสวยงามและความสูงของน้ำตก “สตาบ์บาซฟอล” ที่เมือง

อินเตอร์ลาเคน กับน้ำตกแม่สุรินทร์ ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน และน้ำตกตาดฟาน ที่เมืองปากเซ ประเทศลาว ดังเช่น

: เห็นเข้ามหุบเขา :

รถไฟเคลื่อนที่จากสถานี Lauterbrunnen เรารอจังหวัดน้ำตก สเตาบาซฟอล (Staubacfälle) ไหลลงจากหน้าผาสูง 300 เมตร หนังสือคู่มือเค้าบอกว่าที่นี่แหละเป็นแรงบันดาลใจให้กวีชาวเยอรมันนาม "เกอเธ่" (Goethe) สร้างสรรค์บทกวี (ว่ากันตามตรง ผมไม่รู้จักคุณเกอเธ่หรอกครับ แต่ชื่อคุ้น ๆ จนมาถึงเมืองไทยไปสำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์ถึงร้องอ้อ สถาบันเกอเธ่เคยตั้งอยู่บนถนนสายนี้ ณ ตำแหน่งที่ปัจจุบันเป็นสำนักงานในเครือ "ผู้จัดการ" และร้านอาหาร "บ้านพระอาทิตย์")

โหย...เจ๋งขนาดนั้นเชียว อย่างนี้ต้องดู สองเราจึงนั่งเฝ้ามองรถไฟจอดที่สถานีก็แล้ว ขยับเคลื่อนก็แล้ว ทำงี้ก็ยังไม่เห็น จนรถไฟเริ่มเร่งเครื่องออกจากเมือง จังหวะนี้เองที่ดาวซีให้ผมดูน้ำตกลักษณะคล้ายน้ำตกแม่สุรินทร์ที่แม่ฮ่องสอน แต่ใหญ่กว่าเล็กน้อย น้ำกำลังไหลโกรกจากหน้าผาก่อนกระจายเป็นฝอยกลางเวหา เกิดเป็นสีรุ้งเหลืองประกาย

ถ้านับเฉพาะความสวยงามของน้ำตก สเตาบาไม่ได้ดีเด่นกว่าแม่สุรินทร์หรือตาดฟานในเมืองลาว (อยู่ใกล้ปากเซ เคยไปมั๊ยครับ ?) ไม่ต้องมาเทียบกับแม่ยะหรือทีลอซุ แต่การดูน้ำตกต้องดูสภาพแวดล้อม เหมือนการดูข้างดูทางดูนางดูแม่ เอาให้แน่ต้องดูยอดค่าใช้จ่ายบัตรเครดิต

สภาพแวดล้อมของน้ำตกสเตาบัล้วนส่งเสริมความงาม บ้านเมืองเล็กสวยตั้งประชิดติดภูเขา ไม่มีป้ายโฆษณารกตา ลำธารไหลผ่านเมืองมีเปิดป่าลอยฟ่องสองสามตัว เลยจากนั้นเป็นทุ่งกว้างและวัวตัวโต สร้างทิวทัศน์ในฝัน ยิ่งเราทราบว่าน้ำตกนี้จะละลายมาจากหิมะบริสุทธี (หิมะไม่บริสุทธีพบได้ตามโคนต้นไม้ใกล้รีสอร์ท) แกมมิสเตอร์เกอเธ่ยังชื่นชม เพราะจั้น...มันต้องดีแน่เชียว สำหรับคุณที่อยากใกล้ชิด ลงรถไฟในเมืองแล้วเดินไปตามถนนสักเดี๋ยวกี่ถึง หรือจะขึ้นรถเมล์ก็ไม่เมื่อยขา

จากตัวอย่างผู้เขียนกล่าวถึงน้ำตกสเตาบาชพอล ซึ่งเป็นสถานที่ที่น่าสนใจแห่งหนึ่งในเมืองอินเตอร์ลาเคน สวิตเซอร์แลนด์ โดยกล่าวถึงว่าเป็นน้ำตกที่มีต้นกำเนิดจากหิมะบนยอดเขา กล่าวเปรียบเทียบน้ำตกแห่งนี้ว่า น้ำตกแม่สุรินทร์ ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน และน้ำตกตาดฟานที่ลาวก็สวยงามและยิ่งใหญ่ไม่แพ้กันน้ำตกแห่งนี้ แต่น้ำตกแห่งนี้ได้รับการดูแลอย่างดี ทั้งในด้านความสะดวกและทัศนียภาพ และ ธรรม์ ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของน้ำตกแห่งนี้พอสังเขปว่า เกอส์ กวีชาวเยอรมัน ได้เดินทางมาเที่ยวน้ำตกแห่งนี้และได้แรงบันดาลใจในการประพันธ์บทกวีจากน้ำตกแห่งนี้ด้วย

หรือในสารคดีเรื่อง “เที่ยวทะเลบ้านกรูด” (2547 , น.147) ที่ผู้เขียนนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ แนวปะการังหินกรูดและเกาะรำรำ ซึ่งเป็นแนวปะการังที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการดำน้ำชมปะการังแบบประหยัด ดังเช่น

ที่ผมเกริ่นด้วยเพลงนี้ เพราะหินกรูดและเกาะรำรำ หรือแนวปะการังที่เราจะไปดำน้ำกัน เหมาะมากสำหรับมาจากผู้ใฝ่ฝันอยากไปเห็นโลกสีครามอย่างชาวเรา เพราะที่นี้เป็นแนวปะการังคนจน ผมมานั่งคำนวณเงินดูแล้ว ตั้งแต่ค่าเดินทาง ค่าอาหารแบบข้าวมันไก่ ค่าที่พักแบบมีฟูกนอนได้ ค่าขนมค่ากล้วยแขกเพื่ออยากจิบแม่ค้า เรามาบ้านกรูดใช้เงินไปแค่ 400 – 500 บาทต่อคน สำหรับการเดินทาง 2 วัน 1 คืน

คราวนี้ลองรวมค่าไปดำน้ำ ตกประมาณคนละ 200 บาท รวมค่าเช่าอุปกรณ์และค่าเรือเรียบร้อยแล้ว สรุปก็คือมาเที่ยวดำน้ำดูแนวปะการังที่นี่ มีเงินในกระเป๋าแค่ 600 บาทก็มาได้แล้ว อาจถูกกว่านั้นถ้าพยายามกินมาม่าหรือโบกรถเข้าไว้

เมื่อเทียบกับแนวปะการังแห่งอื่นในเมืองไทยทางภาคใต้ ผมคิดไม่ออกเหมือนกันว่าที่ไหนไปได้ในราคาถูกปานนี้ หินกรูดและเกาะรำรำจึงเหมาะเป็นห้องเรียนธรรมชาติเรื่องแนวปะการัง ที่ไม่แบ่งเค้าแบ่งเราว่าคนรวยเท่านั้นที่ได้ เหมือนหมู่เกาะอีกหลายแห่งของเมืองไทยหรอกครับ

จากตัวอย่างผู้เขียนแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในบริเวณบ้านกรูด คือ แนวปะการังหินกรูดและเกาะรำรำ โดยกล่าวถึงจุดเด่นของแนวปะการังแห่งนี้ คือ มีความสมบูรณ์ทาง

ธรรมชาติ และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเหนื่อยมากเมื่อเทียบกับแนวปะการังแห่งอื่นในประเทศไทย

สารคดีประเภทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ มีทั้งการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีลักษณะของการยกย่องสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในประเทศไทย ว่ามีความงดงามและความยิ่งใหญ่เทียบเคียง หรืองดงาม และยิ่งใหญ่กว่าสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในต่างประเทศอีกด้วย

3.1.1.3 สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ัญญา สังขพันธ์านนท์ (2548 , น. 25) กล่าวถึงความหมายของสารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ สารคดีที่มีเนื้อหาหลักในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชี้ให้เห็นคุณประโยชน์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ตลอดจนการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า ภูเขา หรือการตีแผ่ให้เห็นปัญหาและวิกฤตทางด้านสิ่งแวดล้อม

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ พบว่ามีงานเขียนประเภทสารคดีที่จัดอยู่ในประเภทสารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนทั้งหมด 4 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด เนื่องจากธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ได้เริ่มเขียนสารคดีประเภทนี้เพิ่มเติม หลังจากเกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิเมื่อปลายปี พ.ศ. 2547 เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับทะเล และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในทางที่เป็นหายนะภัยที่เกิดขึ้นในทะเล โดยเฉพาะการเกิดคลื่นสึนามิ และลักษณะทางธรรมชาติของทะเลและชายฝั่งหลังเกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อโลก ดังเช่นในคำนำจากผู้เขียน ที่ธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ (2548 , น.23) เขียนในหนังสือ “คู่มืออันดามัน : ปะการัง พังงา สึนามิ” ดังนี้

ในเล่มแรก “คู่มืออันดามัน : ปะการัง พังงา สึนามิ” เนื้อหาเอนเอียงไปในแง่มุมของภูมิศาสตร์ และเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ เพราะสึนามิเป็น

ปรากฏการณ์ทางทะเล ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงต่อวิถีอันดามัน ทั้งสัตว์น้ำ และผู้คน

เราจึงพยายามรวบรวมทุกอย่างที่ทำได้ ในส่วนเกี่ยวกับทรัพยากร ชายฝั่งและทางทะเล (ยกเว้นผีทะเล) เป็นมุมมองที่ผมเคยเห็นเคยทราบ และอยากคุณได้เห็นได้ทราบ แต่ไม่มีปัญญา จึงนำภาพถ่ายและเรื่องราวมาเล่าสู่กันฟัง

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อำนวยนาวาสวัสดิ์ ที่จัดอยู่ในประเภทสารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมด 4 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. จุดกำเนิดก่อเกิดทะเลไทย เป็นสารคดีที่กล่าวถึงหลักฐานทางธรณีวิทยาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอ่าวไทย และทะเลอันดามัน ลักษณะทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาเกี่ยวกับหมู่เกาะและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งที่อ่าวไทยและทะเลอันดามันอย่างพอสังเขป

2. แต่ปางก่อน เป็นสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกำเนิดของทะเล สิ่งมีชีวิตในทะเลยุคดึกดำบรรพ์ ลักษณะทางธรณีวิทยา และสิ่งมีชีวิตที่พบในทะเลอันดามัน

3. อันดาสีนามิ เป็นสารคดีที่กล่าวถึงการเกิดแผ่นดินไหวใต้ทะเล ซึ่งส่งผลให้เกิดคลื่นสึนามิ และกล่าวถึงการสำรวจความเสียหายของทะเลอันดามันหลังเกิดคลื่นสึนามิเมื่อปลายปี พ.ศ. 2548

4. มหากาพย์พังงา เป็นสารคดีที่กล่าวถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ สิ่งมีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ ที่พบในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตามชายฝั่งและในทะเลอันดามันที่อยู่ในจังหวัดพังงา เช่น อุทยานแห่งชาติเกาะระ - เกาะพระทอง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ เป็นต้น

สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลงานของธรณ์ อำนวยนาวาสวัสดิ์ มักจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทางทะเล ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทะเลและชายฝั่ง และอาจกล่าวถึงปัญหาในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล ดังเช่น สารคดีเรื่อง “แต่ปางก่อน” (2548 , น.37 – 38) ที่มีเนื้อหา กล่าวถึงผลการสำรวจสิ่งมีชีวิตในทะเลอันดามันเพื่อการประมง โดยธรณ์ อำนวยนาวาสวัสดิ์ได้กล่าวถึงปัญหาในการสำรวจไว้ด้วย ดังเช่น

จุดสำรวจอยู่ในเขตใต้ันดามัน บริเวณ Ninety East Ridge หรือสันแนวกลางทะเลที่ลองติจูด 90 องศาตะวันออก และภูเขาใต้น้ำ Afanasiy

Nikitin Sea Mount (ชื่อประหลาด ผมอ่านออกเสียงไม่สำเร็จ) ทั้งสองแห่งอยู่นอกน่านน้ำไทย เป็นเขตทะเลสากล พวกเราพบแหล่งพุน้ำหลายแห่ง นำเสียดายที่ความจำกัดในเงินทุนสนับสนุน ทำให้การดำเนินการไม่ก้าวไกลไปกว่านี้

ในเขตอันดามัน เราตระเวนสำรวจตะเข็บรอยต่อระหว่างไทย - อินเดีย ทะเลที่มีความลึกร่วมสองพันเมตร แม้ว่าการสำรวจในครั้งนั้น ไม่มีอุปกรณ์เก็บตัวอย่างจากพื้นท้องทะเล แต่เราทำการจับปลากลางน้ำโดยอาศัยเบ็ดราว ได้ปลาที่มีค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปลาพุน้ำครีบเหลือง (yellowfin tuna) น้ำหนักรวมถึง 755 กิโลกรัม ยังได้ปลากะโทงแทงดาบ (Swordfish) กระโทงร่ม (saifish) และกระโทงแทงบั้ง (stripped marlin) อีกนับสิบตัว

แต่ปลาประหลาดที่เกิดขึ้นไม่เคยเห็น และไม่เคยคิดว่ามีมากถึงปานนั้นคือฉลามหางยาว (thresher shark) ผมเคยเห็นแต่ในภาพ ไม่นึกเลยว่าภายใต้ผืนน้ำสีครามแห่งอันดามัน จะมีฉลามหัวโตตาโตอาศัยอยู่ ครั้งนั้นเราเก็บตัวอย่างได้ ผู้คนต่างมามุงดูทั้งลำเรือ

จากตัวอย่างผู้เขียนได้กล่าวถึงผลการสำรวจสิ่งมีชีวิตในทะเลอันดามันเพื่อการประมง โดยกล่าวว่าพบสัตว์ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจอยู่หลายชนิดเป็นจำนวนมาก และพบสัตว์น้ำที่รูปร่างประหลาดอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งสมควรอนุรักษ์ไว้ แต่ปัญหาของการสำรวจและการวิจัยก็คือ การได้รับเงินทุนสนับสนุนอย่างจำกัด

หรือในสารคดีเรื่อง “จุดกำเนิดก่อเกิดทะเลไทย” (2547 , น.14 - 15) ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาของทะเลไทยจากยุคโบราณสู่ยุคปัจจุบัน ดังเช่น

ระดับน้ำทะเลมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง ไม่ใช่จู่ ๆ ก็มาเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดมีมนุษย์ผู้ทำลายโลก ช่วงที่เปลี่ยนแปลงชัดเจนมักเป็นยุคน้ำแข็ง (Ice Age) ครั้งสุดท้ายเพิ่งเกิดได้เมื่อไม่นานเท่าไร (ไม่นาน...ในที่นี้หมายความว่า ไม่นานเมื่อเทียบกับประวัติศาสตร์โลก แต่นานมากเชี่ยวชาญเทียบกับความรักของชายเจ้าชู้)

จากหลักฐานทางธรณีวิทยา พอระบุได้ว่าระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุดครั้งสุดท้ายเมื่อ 6,000 ปีก่อน หรือยุคคนโบราณที่บ้านเชียงกำลังเริ่มหัดปั้น

หม้อ (อารยธรรมบ้านเชียงช่วงต้นอยู่ประมาณ 5,600 ปีก่อน) น้ำทะเลเคยสูงกว่าระดับน้ำในปัจจุบันถึง 4 เมตร โดยพื้นที่ทั้งหมดของกรุงเทพ ฯ และบริเวณทลจมอยู่ใต้น้ำ ว่างาย ๆ คือบ้านที่คุณอยู่เดี๋ยวนี สมัยก่อนเคยเป็นรังนอนของปลาลิ้นหมา ครั้งนั้นน้ำท่วมไปไกลถึงพื้นที่ตอนบนของอยุธยา ก่อนเริ่มลดระดับ จนคงที่เหมือนที่เราเห็นในทุกวันนี้ เมื่อประมาณ 900 – 800 ปีก่อน

จากตัวอย่างผู้เขียนนำหลักฐานทางธรณีวิทยาที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของทะเลในฝั่งอ่าวไทยตั้งแต่ยุคน้ำแข็ง และเมื่อ 6,000 ปีก่อนซึ่งใกล้เคียงกับยุคอารยธรรมบ้านเชียงมากแล้ว ให้ผู้อ่านได้ทราบ โดยระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุดจนชายฝั่งเข้ามาลึกลงถึงตอนบนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อมาน้ำทะเลเริ่มลดระดับลงจนเป็นอย่างที่เราเห็นในปัจจุบันเมื่อ 900 – 800 ปีก่อน

งานเขียนประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ ที่อยู่ในประเภทสารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ใช้ภาษาสื่อความแบบตรงไปตรงมา ชัดเจน เพื่อมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับทะเล ตลอดจนปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทะเล

3.1.1.4 สารคดีเกี่ยวกับการศึกษาและสังคม

สารคดีเกี่ยวกับการศึกษาและสังคม หมายถึง สารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาและสภาพสังคมของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง โดยมุ่งแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา ตลอดจนจินตนาการให้เห็นปัญหาของสังคมอันเป็นผลจากปัญหาทางการศึกษา เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงปัญหาดังกล่าว และมุ่งหาทางแก้ไขปัญหาต่อไป

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ พบว่าเป็นงานเขียนสารคดีประเภทเกี่ยวกับการศึกษาและสังคมจำนวน 3 เรื่องจากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.50 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาวาสวัสดิ์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาและสังคม มีทั้งหมด 3 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. สรรพสัตว์พรางตัว สารคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นต่อการศึกษาและสังคม โดยแสดงให้เห็นแนวคิดที่ต้องการให้เยาวชนได้เรียนและใช้ชีวิตตามที่ใฝ่ฝันมากกว่าเรียนและใช้ชีวิตตามกระแสทุนนิยม และต้องการแสดงให้เห็นความสำคัญของการเรียนและการทำงานเกี่ยวกับธรรมชาติที่ส่งผลดีต่อสังคม มากกว่าการเรียนและทำงานเพื่อตามกระแสทุนนิยม

2. เมื่อทะเลบอก...ที่บ่อนอกมีวาฬ สารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงการพบวาฬปูด้าและแนวปะการังหินงูตุ และเกาะรำรำ ซึ่งอยู่ในพื้นที่โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหินงูตุ - บ่อนอก และธรรณ์กล่าวถึงการสำรวจสิ่งแวดล้อมที่ผิดจากความเป็นจริงเพื่อเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้ต้องการก่อสร้างโรงไฟฟ้า

3. จดหมายถึงคุณครู สารคดีเรื่องนี้ ธรรณ์เขียนเพื่อรำลึกถึงอาจารย์ของเขา คือ ดร.สุรพล สุดารา โดยกล่าวถึงคุณสมบัติของครูที่ดีของ ดร. สุรพล สุดารา คือ สอนให้นักศึกษามีความรู้โดยการปฏิบัติงานจริง สอนให้นักศึกษาเห็นแก่ส่วนรวม และประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

ในสารคดีเรื่อง “สรรพสัตว์พรางตัว” (2547 ,น.213 – 214) ที่มีเนื้อหาแสดงความคิดเห็นให้เยาวชนได้เรียน และทำกิจกรรมตามที่ตนเองใฝ่ฝันมากกว่าเรียนเพื่อทำงานและใช้ชีวิตตามกระแสทุนนิยม และต้องการให้สังคมไทยเห็นความสำคัญของการศึกษาด้านธรรมชาติมากกว่าเศรษฐศาสตร์และแนวคิดแบบวัตถุนิยม ดังเช่น

เด็กทุกคนมีความฝัน บ้างอยากเป็นหมอ บ้างอยากเป็นนักบิน มีไม่น้อยอยากเป็นนักสำรวจธรรมชาติ ท่องไปในโลกกว้าง เพื่อค้นหาความมหัศจรรย์ที่ยังไม่มีใครเจอมาก่อน

เด็กทุกคนมีความฝัน แต่ฝันของเด็กมักถูกทำลายโดยผู้ใหญ่ ใช้ประสบการณ์และความรู้สึกส่วนตัวชักนำและชี้แนะให้ความรู้สึกเขาและเธอ เปลี่ยนไป เห็นเงินทอง อาชีพที่มั่นคง ฐานะเป็นปีกแผ่นสำคัญกว่าความฝันของตัวเอง

เมื่อสังคมเห็นคุณค่าของดัชนีตลาดหุ้นต่างประเทศมากกว่าธรรมชาติและประวัติศาสตร์ดั้งเดิมของเมืองไทย นักธรรมชาติวิทยา นักประวัติศาสตร์ จึงจัดอยู่ในอันดับท้ายสุดของอาชีพที่ผู้ใหญ่อยากให้เด็กทำ

เด็กไทยทุกคนมีฝัน แต่น้อยคนสามารถไปถึงฝันได้

จากตัวอย่าง ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านทราบว่า ให้ผู้ปกครองได้เปิดใจให้กว้าง เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เรียน และทำงานตามที่ตนเองฝัน และต้องการให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของชาติ มากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ และแนวคิดวัตถุนิยม

หรือในสารคดีเรื่อง “จดหมายถึงคุณครู” (2547 , น.358) โดยผู้เขียนกล่าวถึงวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานจริงของ ดร.สุรพล สุदारา ดังเช่น

การรำเรียนในตอนนั้นอาจจะต่างจากตอนนี้ ในสามชั้นปีของภาควิชา ๆ พวกเรามีกันอยู่ไม่กี่คน คำว่าอาจารย์กับลูกศิษย์ ต่างจากคำว่าพ่อ กับลูก...เพียงนิดเดียว ผมเริ่มเรียนกับอาจารย์ บางวิชามีเพียงอาจารย์หนึ่งลูกศิษย์หนึ่ง ห้องเรียนคือห้องอาจารย์ สิ่งที่เราเรียนไม่ได้เป็นการจดคำพูดหรืออ่านตำราเล่มใหญ่ แต่เป็นการทำงานที่อาจารย์สั่งให้ไปค้นคว้ามานำเสนอ

ผมเริ่มออกภาคสนาม โดยอาจารย์เป็นผู้เปิดโอกาส ส่งผมให้ไปกับรุ่นพี่หลายคนทำงานอยู่ใน “ห้องปะการัง” เราไปดำน้ำแทบทุกอาทิตย์ อาจารย์ไม่เคยไปด้วย แต่อาจารย์บอกจุดประสงค์ของการไปทำงาน และทุกครั้งที่เรากลับมา อาจารย์จะเรียกเราไปคุยทีละคน ให้บอกเล่าเรื่องราวที่พบประสบมา ข้อมูลและข้อสรุป ตลอดจนแนวความคิดของเราเอง

เราเติบโตกันมาด้วยวิธีการนั้น และแบบไม่คาดฝัน ในยามที่ผมเป็นนิสิตปีสาม เพิ่งเริ่มหัดทำงานมาเพียงหนึ่งปี อาจารย์มอบหมายให้พวกเราไปเข้าร่วมนำเสนอผลงานระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ โดยพวกเราในขณะนั้นจะได้นำเสนอผลงานที่ประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งไปฝึกวิจัยที่นั่นเป็นเวลาสองสัปดาห์

จากตัวอย่าง ผู้เขียนกล่าวถึงวิธีการสอนของ ดร.สุรพล สุदारา ที่สอนโดยเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ปฏิบัติงานจริง กล่าวคือ การให้ผู้เรียนไปค้นคว้า และทำงาน

เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนมานำเสนอ ทำงานวิจัยเก็บข้อมูลนอกสถานที่ ให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและการปฏิบัติงานแก่ผู้สอน และให้ผู้เรียนเข้าร่วมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และระดับนานาชาติ มากกว่าให้ผู้เรียนท่องจำจากตำราเรียน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสารคดีประเภทเกี่ยวกับการศึกษาและสังคมผลงานของธรรม์ อังรณาวาสวัสดิ์ ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาและสังคมเพียง 3 เรื่อง แต่ในความเป็นจริง สารคดีประเภทอื่น ๆ ธรรม์ มักสอดแทรกความคิดเกี่ยวกับการศึกษาและสังคมไว้ด้วย เช่น ในสารคดีเรื่อง “ม้าน้ำกับความเป็นพ่อ” ซึ่งธรรม์ อังรณาวาสวัสดิ์ แสดงให้เห็นว่า ม้าน้ำถึงแม้เป็นสัตว์ แต่ก็มีความรับผิดชอบต่อลูก มากกว่ามนุษย์บางคน ซึ่งทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาด้านธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3.1.2 การจำแนกตามวิธีการนำเสนอ

จากการศึกษาผลงานประเภทสารคดีของธรรม์ อังรณาวาสวัสดิ์ จำนวน 40 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่า ผลงานประเภทสารคดีที่เป็นผลงานของธรรม์ อังรณาวาสวัสดิ์ สามารถแบ่งตามลักษณะเด่นของวิธีการนำเสนอได้ 2 ประเภท คือ

3.1.2.1 สารคดีเชิงเสนอแนะ

3.1.2.2 สารคดีเชิงวิจารณ์

3.1.2.1 สารคดีเชิงเสนอแนะ

สารคดีเชิงเสนอแนะเป็นสารคดีที่ผู้เขียนต้องการเสนอแนะให้ผู้อ่านมุ่งกระทำการเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงหรือให้ปัญหานั้นเบาบางลง และเพื่อแนะนำให้ผู้อ่านกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเองและสังคม โดยผู้เขียนสารคดีจะเสนอแนะสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ผู้อ่านในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไว้ด้วย

ผู้วิจัยพบว่าผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาวาสวัสดิ์ เมื่อแบ่งประเภทตาม กลวิธีการนำเสนอในช่วงเวลาที่ศึกษา พบว่า มีงานเขียนสารคดีประเภทเชิงเสนอแนะจำนวน 6 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด ในผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาวาสวัสดิ์มีสารคดีเชิงเสนอแนะเพื่อให้ผู้อ่านได้กระทำการเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอแนะวิธีการท่องเที่ยว และการดำเนินชีวิต สัตว์ทะเลอย่างปลอดภัย ได้ความรู้ และไม่รบกวนการดำรงชีวิตของสัตว์ทะเล โดยผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาวาสวัสดิ์ ที่จัดอยู่ในประเภทสารคดีเชิงเสนอแนะ มีจำนวน เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ความเศร้าของปูเสฉวน สารคดีเรื่องนี้เสนอแนะให้ผู้อ่านปฏิบัติตนเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ด้วยการไม่เก็บเปลือกหอยที่อยู่ตามชายหาด เนื่องจากปูเสฉวนใช้เปลือกหอยเป็นที่ปกป้องร่างกาย ไม่ทิ้งขยะตามชายหาดและไม่จับต้องตัวปูเสฉวน เพราะอาจเป็นอันตรายต่อปูเสฉวนได้
2. หอยเบี้ยพันธุพราง สารคดีเรื่องนี้เสนอแนะให้ผู้อ่านที่ต้องการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและไม่จับต้องตัว และดึงหอยเบี้ยเทียมออกจากปะการังอ่อน เนื่องจากจะเป็นอันตรายต่อหอยเบี้ยเทียม และควรพกแว่นขยายเพื่อช่วยในการสังเกต และจำแนกชนิดของหอยเบี้ยเทียม
3. กำเนิด...เต่ามะเฟือง สารคดีเรื่องนี้เสนอแนะให้ผู้อ่านช่วยกันอนุรักษ์เต่ามะเฟือง ด้วยการไม่ทิ้งขยะลงทะเล เพราะอาจเป็นอันตรายต่อเต่ามะเฟือง เต่ามะเฟืองอาจเข้าใจผิดว่าเป็นแมงกะพรุนซึ่งเป็นอาหารของมันได้ ควรดูเต่าวางไข่ให้ถูกวิธี ด้วยการไม่ใช้แสงสว่าง ไม่เข้าไปรบกวนเต่า ไม่มองดูเต่าวางไข่ในระยะกระชั้นชิด และไม่ควรแตะต้องไข่และตัวอ่อนของเต่าที่เพิ่งออกจากไข่ เนื่องจากเป็นอันตรายต่อการขยายพันธุ์ของเต่ามะเฟือง
4. เมื่อทะเลบอก...ที่บ่อนอกมีวาฬ สารคดีเรื่องนี้เสนอแนะให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าที่จะมุ่งพัฒนาด้านอุตสาหกรรมจนละเลยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยังแนะนำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชมวาฬบรูด้าควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวบนเรือ ให้นักท่องเที่ยวทุกคนสวมใส่เสื้อชูชีพ และไม่นำเรือเข้าใกล้วาฬบรูด้า เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและไม่เป็นการรบกวนการดำรงชีวิตของวาฬบรูด้า
5. ฉลาม...เมื่อนักล่าออกหากิน สารคดีเรื่องนี้เสนอแนะให้ผู้อ่านช่วยกันอนุรักษ์พันธุ์ปลาฉลามไม่ให้สูญพันธุ์ ด้วยการไม่บริโภคอาหารที่ทำจากเนื้อปลาฉลาม เช่น หูฉลาม เป็นต้น
6. หนึ่งในหม้อ...ปะการัง สารคดีเรื่องนี้เสนอแนะให้ผู้อ่านช่วยกันอนุรักษ์ปะการังด้วยการไม่แตะต้องปะการัง ไม่ทิ้งสมอเรือลงในเขตที่มีปะการังชุกชุม และไม่ซื้อปะการังที่เก็บมาจาก

ทะเลไปประดับบ้านและตู้ปลา เนื่องจากการรบกวนการดำรงชีวิตและทำลายปะการังและสัตว์ทะเลที่อาศัยในแนวปะการัง และปะการังบางชนิดมีพิษอาจเป็นอันตรายต่อผู้ที่แตะต้อง และให้ผู้อ่านช่วยกันลดภาวะโลกร้อน เพราะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปะการังจำนวนมากตาย หรือที่เรียกกันว่า “ปะการังฟอกขาว” อีกด้วย

ในสารคดีเรื่อง “หอยเบี้ยพันธุพราง” (2545 , น. 93) ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ได้เสนอแนะวิธีการดำน้ำเพื่อชมและจำแนกชนิดของหอยเบี้ยเทียมให้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ดังเช่น

การตามหาหอยเบี้ยพันธุพรางมีเทคนิคง่าย ๆ ไม่กี่ประการ หนึ่งคือ คุณจะดำน้ำกลางวันหรือกลางคืนก็มีสิทธิ์เจอทั้งนั้น แม้ว่าหอยเบี้ยเทียมจะระริกระริตตอนกลางคืนมากกว่าก็ตามที่ แต่เราอาจส่องไฟหายาก สู้หาตอนกลางวันจะง่ายกว่า

กรณีนี้อาจไม่จริงในหอยเบี้ยปะการังอ่อนบางชนิด ที่กลางวันซ่อนตัวอย่างมิดชิด โผล่มาหากินเฉพาะตอนกลางคืนเท่านั้น

สิ่งที่คุณต้องมีคือแว่นขยาย ความจริงแล้วไม่ต้องใช้ส่องหาหรอกครับ แต่จะมีประโยชน์มากเมื่อเราเจอหอยแล้ว อยากพิจารณาดูสีสันหรือพฤติกรรมบางประการ

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเสนอแนะวิธีการดำน้ำเพื่อสำรวจหาหอยเบี้ยเทียมแก่ผู้อ่าน ด้วยการใช้แว่นขยายเพื่อช่วยสังเกตลักษณะของหอยเบี้ยเทียมเพื่อจำแนกชนิด และแนะนำว่าการดำน้ำทั้งกลางวันและกลางคืนก็เจอหอยเบี้ยเทียมได้ทั้งสิ้น การที่ผู้เขียนเสนอแนะวิธีการดำน้ำเพื่อสังเกตหอยเบี้ยเทียมจะช่วยให้ผู้อ่านทราบวิธีการสังเกต และจำแนกชนิดของหอยเบี้ยเทียมที่ง่าย สะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

หรือในสารคดีเรื่อง “เมื่อทะเลบอก...ที่บ่อนอกมีวาฬ” (2546 , น.116 – 117) ผู้เขียนได้เสนอแนะแก่ภาครัฐบาลเพื่อให้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และสัตว์ที่น่าสนใจอาศัยอยู่ และผู้เขียนได้เสนอแนะวิธีการชมวาฬบรูด้าที่ไม่รบกวนการดำรงชีวิตของวาฬบรูด้า และไม่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

ขณะที่ภาครัฐไปรโมตเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยากรให้ชุมชนมีรายได้ แต่ของจริงจากธรรมชาติกำลังสร้างอุตสาหกรรมหนึ่งให้เกิดขึ้น โดยไม่ต้องมีการส่งเสริมใด ๆ จากภาครัฐ

ในแต่ละสัปดาห์ เรือประมง 16 – 20 ลำ พานักท่องเที่ยวออกไปชมวาฬที่บ่อนอก รายได้ลำละ 800 – 1,300 บาท ขึ้นกับว่าคุณจะเห็นวาฬหรือไม่ ? ชาวประมงเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนอาชีพ กลางคืนออกจับหมึกหรือจับปลาทุย ตอนเช้ารับนักท่องเที่ยว ช่วงเที่ยงกลับฝั่ง เป็นเวลาพักผ่อนจนกว่าจะถึงยามดึก เมื่อเขาออกทะเลไปจับปลาอีกครั้ง

เสื้อยืด Whale Watch บ่อนอกมีจำหน่ายในราคาตัวละ 150 บาท อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวชมวาฬแห่งแรกในเมืองไทย และแห่งแรกในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ กำลังเริ่มขยายตัว สถิติพบวาฬ 29 ครั้งใน 35 วัน สร้างความสนใจให้คนไทย

ก่อนจากทะเลในวันนั้น ผมแนะนำเจริญไว้สองสามเรื่อง หนึ่งคือจำนวนคนบนเรืออย่าให้เยอะเกินไป สองคือต้องมีชูชีพให้ทุกคน สามคือรักษาระยะห่างจากวาฬอย่างน้อย 100 เมตรหากทำได้ แต่ถ้าวาฬโผล่พรวดขึ้นมาข้างเรือ เหมือนเหตุการณ์ที่ผมเจอ อย่างนั้นก็สุดความสามารถ ขออย่าขับเรือเข้าไปใกล้วาฬมากเกินไป อันตรายอาจเกิดทั้งต่อวาฬและต่อนักท่องเที่ยวจะไม่มี

จากตัวอย่าง ผู้เขียนได้เสนอแนะให้ภาครัฐบาลเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และสัตว์ที่น่าสนใจอาศัยอยู่ โดยผู้เขียนต้องการให้ชาวบ้านในพื้นที่เป็นผู้จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นผู้ปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยที่มีรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลือ นอกจากนี้ ผู้เขียนได้เสนอแนะวิธีการชมวาฬบรูด้าที่ไม่เป็นอันตรายทั้งต่อวาฬบรูด้าและต่อนักท่องเที่ยว ด้วยการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวบนเรือไม่ให้มีมากเกินไป ให้นักท่องเที่ยวทุกคนสวมใส่เสื้อชูชีพ และพยายามรักษาระยะห่างจากวาฬบรูด้าอย่างน้อย 100 เมตร

3.1.2.2 สารคดีเชิงวิจารณ์

ัญญา สังขพันธานนท์ (2548 , น.27) ให้ความหมายของสารคดีเชิงวิจารณ์ คือ

สารคดีที่มุ่งแสดงความคิดเห็นติชม หรือวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มักปรากฏในนิตยสารหรือนิตยสารแทบทุกฉบับ เช่น บทวิจารณ์ภาพยนตร์ วิจารณ์ดนตรี วิจารณ์หนังสือ วิจารณ์แฟชั่น อาหาร ฯลฯ บทวิจารณ์จะมุ่งประเด็นติชมและวิเคราะห์ อธิบายความเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณค่าสาระและรวมไปถึงการประเมินค่า บทวิจารณ์ที่ดีไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นติชมเท่านั้น แต่ผู้เขียนจะต้องมีความรู้และมีหลักในการวิจารณ์ สามารถวิเคราะห์หรืออธิบายรายละเอียดหรือตีความให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มเติมด้วย

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ เมื่อแบ่งประเภทตามกลวิธีการนำเสนอ พบว่า มีงานเขียนสารคดีประเภทเชิงวิจารณ์จำนวน 1 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด โดยมีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเพื่อแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย และเพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อโลกและการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ลดพฤติกรรมที่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ ที่จัดอยู่ในประเภทสารคดีเชิงวิจารณ์ มีเพียงเรื่องเดียวคือ “SEVEN” เป็นสารคดีที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสวยงามทางธรรมชาติของสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลของไทยซึ่งได้รับความนิยม เช่น หมู่เกาะสุรินทร์ หมู่เกาะสิมิลัน หมู่เกาะอาดัง - ราวี อ่าวพันเตมะละกา เกาะแม่เกาะ ชายทะเลหินกรูด โดยเน้นเรื่องที่ 7 คือ ทะเลที่เห็นเมื่อหลับตา และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารคดีเรื่อง “SEVEN” (2547 , น.350) ผู้เขียนได้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับธรรมชาติตลอดจนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

อันดับ 2 สิมีลัน...รอวันหวานคืน

ผมไปเยือนหมู่เกาะสิมิลันในวันเวลาใกล้เคียงกับหมู่เกาะสุรินทร์ ผมบอกว่าทะเลแห่งนี้สวย อาจจะเหนือกว่าทุกทะเลไทยที่เคยเห็นมา และนั่นคือที่มาของปัญหา การท่องเที่ยวไร้สำนึก การประมงผิดกฎหมาย ฯลฯ ที่ทำร้ายสิมิลันติดต่อกันนับสิบปี สิมิลันผัดกับสุรินทร์ตรงที่ความกว้างใหญ่ ยากต่อการดูแลรักษา สิมิลันจึงเศร้า ถึงกระนั้น ความงามที่หลงเหลือยังเพียงพอทำให้ฝรั่งผู้ข้ามโลกมาต้องอ้าปากค้าง

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลของไทย ในขณะที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของหมู่เกาะสิมิลันซึ่งเคยมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แต่ด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ อาณาเขตที่กว้างขวาง และเจ้าหน้าที่อุทยานที่มีจำนวนไม่เพียงพอ จึงทำให้หมู่เกาะสิมิลันถูกทำลายจนไม่สวยงามเหมือนเมื่อก่อน ทั้งจากการท่องเที่ยวอย่างไม่รับผิดชอบในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการทำประมงอย่างผิดกฎหมาย

ในสารคดีเรื่องนี้ (เรื่องเดียวกัน , 2547 , น.353 - 354) ผู้เขียนใช้ข้อความที่ทำให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังเช่น

อันดับ 7 ทะเลไร้ต้น...เกาะที่หลับตา

ความจริงอันดับ 7 น่าจะเป็นอันดับ 1 เพราะทุกครั้งที่มีคนตั้งคำถาม "ทะเลแห่งไหนสวยที่สุด ?" คำตอบของผมคงเดิม ทะเลที่เห็นเมื่อหลับตา เกาะที่อยู่ในความทรงจำ ทุกแห่งสวยซึ่งจริงใจทั้งนั้น แต่เป็นความสวยที่หายไป หายสาบสูญจากประเทศไทย ทะเลที่อยู่ของหอยมือเสือยักษ์แห่งเกาะเต่า ทะเลใสแจ๋วเหมือนสระน้ำปูพื้นหลากสีด้วยปะการังที่อ่าวมาหยา ทะเลแสนสมบูรณ์เต็มไปด้วยกุ้งหอยปูปลายามเมื่อแหล่งหญ้าทะเลมาบรรจบกับแนวปะการังที่เกาะพังงา เมื่อลืมนึกตามเห็นทะเลที่ถูกทำร้าย เกาะที่ใกล้ตาย กุ้งหอยปูปลากำลังร้องไห้ แทบทุกหนแห่งถ้วนทั่วทะเลไทย

จึงเป็นความน่าเศร้าของลูกหลานไทย ทั้งที่ธรรมชาติล้ำเอี่ยมมอบสุดยอดทะเลมาให้ สร้างทะเลไทยให้อยู่ในเขตภูมิศาสตร์ของโลกสี่ครามหลากหลายสูงสุดบนดาวพระเคราะห์สีฟ้าดวงนี้ แต่คนรุ่นเรากลับตีราคาทะเลเป็นเพียงเงินทอง เป็นเพียงสมบัติมิไถ่ถอน ผลที่เกิดขึ้นในเวลาเพียงไม่ถึงหนึ่ง

ชั่วอายุคน ทำร้ายทำลายทะเลไทยได้มากกว่าครั้งไหนในประวัติศาสตร์ของโลกสี่ศตวรรษอายุเกิน 100 ล้านปี (อ่าวไทยเกิดในยุคครีเทเชียส เมื่อ 144 – 66 ล้านปีก่อน ทะเลอันดามันเริ่มต้นในยุคเทอร์เชียรี 66 – 1.6 ล้านปีก่อน)

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงให้เห็นแนวคิดเพื่อให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม คือ ทะเลที่สวยงามที่สุด คือ ทะเลทุกแห่งเมื่อหลับตาแล้วจินตนาการถึงความสวยงาม และความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่เคยมีในอดีต เพราะในปัจจุบัน ทะเลทุกแห่งในไทยถูกคนที่เห็นแก่ได้ทำลายธรรมชาติจนเสียหาย และผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทะเลที่สวยงาม มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แต่ความเห็นแก่ได้ของคนไทยกลับทำลายทะเลที่สวยงามจนเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

แม้ว่าสารคดีเชิงวิจารณ์ของธรรณ อารังนาวาสวัสดิ์ จะมีเพียงเรื่องเดียว แต่ธรรณ อารังนาวาสวัสดิ์ได้แทรกการวิพากษ์วิจารณ์การให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติแก่เยาวชน โดยเน้นว่าผู้ใหญ่ต้องให้ความรู้ตามความเป็นจริงของธรรมชาติ ดังเรื่อง “ปิ๊ะป๊าปลาการ์ตูน” (2546 , น.57 – 58) กล่าวไว้ว่า

ผมเข้าใจดีว่าเวลาผู้ใหญ่สอนเด็ก เราจะพยายามสอนให้ธรรมชาติมีการเอื้ออาทรเป็นสิ่งสวยงาม แต่ความจริงก็คือความจริง ลูกปลาการ์ตูนหลายตัวต้องตายไปเพราะถูกปลาการ์ตูนตัวใหญ่ไล่ ที่รอดก็ใช้ชีวิตแบบอดมื้อกินมื้อ ธรรมชาติไม่ได้คำนึงถึงความสงสาร แต่คำนึงถึงความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิต ผู้เข้มแข็งที่สุดเท่านั้นที่มีโอกาสสืบสายพันธุ์ ผมเห็นปลาการ์ตูนวิ่งไล่กวัดกันหลายต่อหลายครั้ง ตั้งแต่วัยรุ่นไล่ตัวเล็ก พ่อปลาไล่วัยรุ่น มีแต่แม่ปลาที่ไม่ค่อยไล่ปลาตัวอื่น เรื่องที่เขียนก็เอามาจากสิ่งที่เห็นจริง ๆ

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนแสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์แทรกลงในผลงานประเภทสารคดีที่ที่เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล โดยผู้เขียนวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการที่ผู้ใหญ่ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติแก่เด็ก ๆ ว่าควรให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริงของธรรมชาติแก่เด็ก ๆ ที่สัตว์ทุกชนิดต้องแก่งแย่ง และต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ตนเองมีชีวิตรอด และธรรมชาติไม่ได้คำนึงถึงความสงสาร และความเอื้ออาทรแก่สัตว์ แต่ธรรมชาติต้องคัดเลือกสัตว์ที่แข็งแรง เอาตัว

รอดเก่งไว้สู้บ่ทอดเผ่าพันธุ์ต่อไป เพื่อให้เด็ก ๆ มีความเข้าใจในธรรมชาติและสัตว์ทุก ๆ ชนิดที่ดำรงชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างดี

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้แสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์เปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอื่น ๆ กับหาดทุ่งวัวแล่น จังหวัดชุมพร เกี่ยวกับสภาพทางธรรมชาติ และการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ดังเช่นสารคดีเรื่อง “ทำไม...ไปชุมพร” (2547 , น.218 – 219) ที่กล่าวไว้ว่า

เริ่มจากหาดทราย ใครที่คิดว่าชุมพรไม่มีหาดสวย บุคคลผู้นั้นย่อมไม่เคยอ่าน “แผ่นดินของเรา” โดยแม่อนงค์หรือบรมครูมาลัย ชูพินิจ อ่าวทุ่งวัวแล่นในอดีตสวยหวานปานไหน ปัจจุบันแม้ด้อยลงไปก็ไม่มาก เมื่อเทียบกับหาดทรายตามชายฝั่งของเมืองไทย (ไม่รวมเกาะ) ทุ่งวัวแล่นมีสิทธิ์ติดหนึ่งในสามสุดยอดได้ไม่ยาก เรามาลองเทียบดูก็ได้ครับ

หาดหัวหินไม่ต้องพูดถึง ปัจจุบันมีทั้งผู้คน น้ำ และหมาเต็มหาด ก้นบูทรี ชยะ และเศษสิ่งก่อสร้างจากคอนกรีต ๔ เพียบ หาดชะอำไปที่ไรก็เจอแต่ทัวร์โป๊ง ๆ ซึ่ง หาดบางแสนเห็นแต่ร่มกะเก้าอี้มองไม่เห็นหาด พัทยาก็มีแต่เรือยนต์จอดเรียงรายกันดูจืดจางเหมือนเดอริไซค์ หาดแม่รำพึงจังหวัดระยอง แม้ทรายละเอียดแต่เป็นหาดเปิด เล่นน้ำอันตรายมาก โดยเฉพาะเด็ก ๆ มีข่าวว่าจมน้ำเสียชีวิตเป็นประจำ หาดโน้นหาดนี้...โอ๊ย...ไม่ไหวครับ ที่สวยก็มีแต่อยู่ไกลสุดกู่ คิดไปคิดมา ทุ่งวัวแล่นอาจไม่เพียงติดหนึ่งในสาม แต่ติดอันดับหนึ่งในใจของผมปานนั้นเชียวนะ

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของทุ่งวัวแล่นคือ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวรวมตัวกัน ของให้จังหวัดประกาศให้หาดนี้ปราศจากเรือยนต์ทุกรูปแบบ คนเล่นน้ำจึงไม่ต้องกลัวโดนสกูตเตอร์หรือเรือกล้วยชนแล้วหนี ไม่ต้องเสียเวลาเสียเงินตรา จากกรุงเทพ ๔ มาเพื่ออดมกลื่นน้ำมันหรือฟังเสียงแสบแก้วหูของเครื่องยนต์ ผมชอบใจเดี๋ยวนี้นะ ๔ อยากรู้ให้หลายชุมชนท่องเที่ยวทำตามดีกว่าไปสร้างฟุตบอลหรือถนนริมหาดตั้งเยอะ

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์เปรียบเทียบหาดทุ่งวัวแล่น ที่จังหวัดชุมพร กับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอื่น ๆ ว่าหาดทุ่งวัวแล่นเป็นชายหาดที่สวยงาม มีนโยบายการจัดการท่องเที่ยวที่ดีทั้งในด้านมาตรการรักษาความสะอาด และมาตรการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการไม่อนุญาตให้นำเรือยนต์ทุกชนิดเข้ามาในหาดแห่งนี้ ซึ่งต่างกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลบางแห่งที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวมุ่งแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม อย่างเช่นหาดหัวหินที่มีทั้งขยะ ทั้งขยะจากนักท่องเที่ยว และขยะจากสถานที่ก่อสร้างคอนโดมิเนียม หาดชะอำที่มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเป็นจำนวนมากจนทำให้สูญเสียความสงบตามธรรมชาติ และทำให้เกิดความสกปรก หาดบางแสนที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวนำรถและเก้าอี้มาให้บริการนักท่องเที่ยวจนล้นหาด ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความสกปรก และหาดพัทยาที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวนำเรือยนต์จำนวนมากมาให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และประการสุดท้าย หาดทุ่งวัวแล่นเป็นชายหาดที่ไม่มีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นอันตรายอย่างชายหาดบางแห่ง เช่น หาดแม่รำพึง ที่มีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นอันตราย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่ลงเล่นน้ำจมน้ำเสียชีวิตอยู่เป็นประจำ

3.2 วัตถุประสงค์ในงานเขียนประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์

จากการศึกษาผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ จำนวน 40 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอผลงานประเภทสารคดีดังต่อไปนี้

3.2.1 ให้ความรู้

3.2.2 ปลุกฝังแนวคิดสร้างสรรค์สังคม

3.2.3 บอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

3.2.1 เพื่อให้ความรู้

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ พบว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้จำนวน 22 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 55 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดี

ทั้งหมด เนื่องจากวัตถุประสงค์ของผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์คือการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน

ผู้วิจัยพบว่า ในผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ มีการให้ความรู้แก่ผู้อ่านในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.1.1 ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล

3.2.1.2 ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

3.2.1.1 ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ในช่วงเวลาที่ศึกษาพบว่า เป็นสารคดีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลจำนวน 18 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนมีวัตถุประสงค์หลักในการเขียนสารคดีเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้ และเห็นคุณค่าของสัตว์ทะเลที่มีต่อโลก

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล มีจำนวน 18 เรื่องดังต่อไปนี้

1. ความเศร้าของปูเสฉวน เป็นสารคดีที่ให้ความรู้เกี่ยวกับปูเสฉวน ทั้งด้านกายภาพ ที่อยู่อาศัย อาหาร ศัตรูทางธรรมชาติ และการดำรงชีวิต โดยสอดแทรกให้เห็นความสำคัญของเปลือกหอยตามชายหาด เนื่องจากปูเสฉวนใช้เป็นที่ปกป้องร่างกาย นักท่องเที่ยวจึงไม่ควรเก็บเปลือกหอยและจับต้อง เพราะอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตของปูเสฉวนได้

2. ม้าน้ำกับความเป็นพ่อ เป็นสารคดีที่ให้ความรู้เกี่ยวกับม้าน้ำ ทั้งด้านการดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย ลักษณะทางกายภาพ การสืบพันธุ์ โดยเน้นการทำหน้าที่พ่อที่สมบูรณ์แบบ

3. ชีวิตเศร้าของเหล่าปลิง(ทะเล) สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลิงทะเล ทั้งในด้านลักษณะทางกายภาพ การดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย การสืบพันธุ์

4. การกลับมาของ...ปูมะพร้าว สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปูมะพร้าว ซึ่งเป็นปูที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

5. หอยเบี้ยพันธุพราง สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับหอยเบี้ยเทียม ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีวิวัฒนาการในการพรางตัวสูงมาก โดยกล่าวถึงชนิดของหอยเบี้ยเทียม การดำรงชีวิต การพรางตัวอาหาร ที่อยู่อาศัย และการสืบพันธุ์

6. ชั่วชีวิต...หมึกกระดอง สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับหมึกกระดองเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย อาหาร ศัตรูตามธรรมชาติ การสืบพันธุ์ การป้องกันตนเองด้วยการพ่นหมึก และผู้เขียนได้แทรกความรู้เกี่ยวกับชนิดของหมึกทะเลอีกด้วย

7. แมนต้า...ประจัญบาน สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลากระเบนราหู หรือที่นักดำน้ำเรียกกันว่า “แมนต้า” หรือ “แมนต้าเรย์” ในด้านการดำรงชีวิต อาหาร การสืบพันธุ์ ที่อยู่อาศัย ศัตรูทางธรรมชาติ

8. กำเนิด...เต่ามะเฟือง สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับเต่ามะเฟืองในด้านการดำรงชีวิต การสืบพันธุ์ อาหาร ที่อยู่อาศัย ศัตรูทางธรรมชาติ

9. กึ่งพยาบาลและสหาย สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกึ่งพยาบาล และกึ่งขนาดเล็กที่อาศัยตามแนวปะการัง โดยกล่าวถึงชนิดของกึ่งพยาบาลและกึ่งขนาดเล็กตามแนวปะการัง ลักษณะและขนาดร่างกาย การสืบพันธุ์ อาหาร ศัตรูตามธรรมชาติ ที่อยู่อาศัย และผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลาพยาบาลเพิ่มเติมในสารคดีเรื่องนี้อีกด้วย

10. ปิ๊ะป่าปลาการ์ตูน สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลาการ์ตูนในด้านการดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย ศัตรูตามธรรมชาติ การสืบพันธุ์

11. หมึกยักษ์ผจญภัย สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับหมึกยักษ์ในด้านการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย การป้องกันตัวด้วยการพ่นหมึกใส่ศัตรูแล้วหลบหนี และผู้เขียนได้แทรกแนวคิดแก่ผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเป็นนักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่มีจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

12. โลกใต้ลึกลับของปลาเมดโกน สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลาเมดโกน ซึ่งเป็นปลาที่มีรูปร่างประหลาด ว่ายน้ำด้วยการเอาหัวทิ่มพื้นเพื่อสะดวกในการจับแพลงก์ตอนกินเป็นอาหาร โดยผู้เขียนกล่าวถึงปลาเมดโกนในด้านชนิดของปลาเมดโกน ที่อยู่อาศัย การดำรงชีวิต และการสืบพันธุ์

13. สรรพสัตว์พันธุพราง สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับการพรางตัวของสัตว์ทะเล ซึ่งมีทั้งการพรางตัวเพื่อหาอาหารและพรางตัวเพื่อหลบหลีกศัตรู

14. สองปลาประหลาด สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลากบและปลาจัมพินจะเข้ ปีกาจตัวตลก ซึ่งเป็นปลารูปร่างประหลาดที่อาศัยตามแนวปะการัง โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย อาหาร และการสืบพันธุ์ของปลาทั้งสองชนิด

15. ฉลาม...เมื่อนักล่าออกหากิน สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลาฉลาม โดยให้ความรู้เกี่ยวกับปลาฉลาม ทั้งในด้านชนิดของปลาฉลาม การดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย การสืบพันธุ์ และกล่าวถึงปัญหาการลดจำนวนของปลาฉลามอย่างรวดเร็วเนื่องจากถูกมนุษย์ล่า และติดอวนของชาวประมง

16. เรื่องไม่ตลกของกึ่งตัวตลก สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับกึ่งตัวตลก ซึ่งเป็นกึ่งที่อาศัยตามแนวปะการัง และเป็นสัตว์ที่หายากที่สุดในไทยอีกชนิดหนึ่ง โดยผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับกึ่งตัวตลกในด้านการดำรงชีวิต การสืบพันธุ์ อาหาร ที่อยู่อาศัย และผู้เขียนแทรกแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และแนวคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสารคดีเรื่องนี้อีกด้วย

17. ฉลามวาฬสามภาค สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปลาฉลามวาฬ โดยกล่าวถึงการพบปลาฉลามวาฬครั้งแรกที่แอฟริกาใต้เมื่อปี พ.ศ. 2371 โดยกล่าวถึงฉลามวาฬในด้านแหล่งที่พบ ฉลามวาฬในไทย ปัญหาการลดจำนวนของฉลามวาฬ และการถูกนักท่องเที่ยวมักง่ายรบกวนการดำรงชีวิต

18. หนึ่งในห้า : ปะการัง สารคดีเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับปะการัง โดยเฉพาะปะการังที่มีอาศัยในทะเลอันดามัน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับชนิดของปะการัง การดำรงชีวิต อาหาร ที่อยู่อาศัย ศัตรูตามธรรมชาติ และการสืบพันธุ์ของปะการังแต่ละชนิด

จากสารคดีทั้ง 18 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีบางเรื่องที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “กึ่งพยาบาลและสหาย” (2545 , น.197 – 199)

กึ่งพยาบาลหลายชนิด เช่น ชั้นเองอาศัยอาศัยพยาบาลเป็นหลัก ไม่ค่อยไปจับแพลงก์ตอนกินหนุบหนับเหมือนเจ้ากึ่งนักมวย

ปลาแก้วพยักหน้าหงิก ๆ ขณะตะแคงหัวให้แม่กึ่งปีนปายไปข้างเหนือ “อ้อ ...เหวอครับ ผมไม่รู้เนี่ยว่ากึ่งอะไรก็พยาบาลได้ มิน่า...วันนั้นว่ายเข้าไปเจอกึ่งตัวใส ๆ พยายามเข้าใกล้ให้เค้าพยาบาล เค้าก็ดันไม่ทำ ได้แต่เดินหมุนเป็นวงกลม ขัดใจขึ้นมาผมเลยอันเชิญเค้าไปเดินตัวกลมอยู่ในกระเพาะรสชาติเยี่ยม มิเดียมแรร์”

แม่กุ้งเอาก้ามฟาดกบาลนายเก่าเข้าหนึ่งต๊อบ “หนอยแน่ะ ...กินพวก
ชั้น กุ้งตัวโตเค้ากินเฉพาะแพลงก์ตอนต่างหาก ใครเค้าจะมาพยาบาลพวก
หล่อนกันนะ ว่าแต่...นายนี้ไม่รู้เลยหรือว่ากุ้งพยาบาลเป็นฉันท”

“ไม่รู้ยะ” ปลาเก่าสารภาพตามตรง “อย่างว่าผมเพิ่งเกิดอยู่มาได้
แป๊บเดียว ผมใช้วิธีว่ายเข้าใกล้ กุ้งตัวไหนไม่หลบไป ก็มีแว่วว่าน่าจะใช้ ไปหยุด
อยู่หน้าเค้าแป๊บหนึ่ง ถ้าไม่ยอมพยาบาลก็หน้าเสียเลย คิดแล้วไง ๆ ก็คุ้ม”

ถึงเวลามองหน้า เจ้าปลาเก่าดำรงชีวิตยังไงนะ ชื่นเราไม่สอนให้
เข้าใจ มีหวังนายนี้กินกุ้งหมดทะเล แม่กุ้งคิดอย่างสยองก่อนทูปหัวปลาเก่าอีก
หนึ่งต๊อบเพราะความหมั่นได้

“ฟัง...ฟังให้ดี ๆ กุ้งพยาบาลมีอยู่หลายกลุ่ม พวกแรกเป็นกุ้ง
พยาบาลขนาดใหญ่ ลักษณะโดดเด่นเจอปั๊บจำได้เลย เช่น สีสดสวย อีกอย่างก็
เห็นชัดคือหมวดยาวสีขาว 4 หมวด กุ้งพวกนี้มักอยู่ตามหิน ขอบสายหนองไป
มาให้ปลาเห็น เรียกว่าถ้าสังเกตให้ดีจะมองเห็นแต่ไกล ส่วนใหญ่มักอยู่ตาม
ก้อนหินมีซอกมีโพรงค่อนข้างเยอะ ความลึกสัก 10 – 20 เมตรกำลังเหมาะ ถ้า
เจอก้อนหินที่ว่า ขอให้นายลงไปใกล้ ๆ ฐานหินติดกับทราย มองไปตามซอก
ตามรู อีกไม่นานก็เห็นเอง

พอเจอแล้วขอให้นายเข้าใกล้ คุณกุ้งเค้าจะใช้หนวดลูบนานายเอา
ฤกษ์เอาชัย ถ้านายพร้อมให้พยาบาล โปรดกระดกหัวขึ้นลงก่อนทำตัวนิ่ง
จากนั้นกุ้งถึงเวลาปีนปาย เข้าใจ?”

จากตัวอย่างผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับกุ้งพยาบาลและกุ้งขนาดเล็กที่อาศัยตามแนว
ปะการัง โดยให้ความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับการแบ่งประเภท ลักษณะทางกายภาพ การดำรงชีวิต และ
การหาอาหารแก่ผู้อ่าน คือ กุ้งพยาบาลและกุ้งขนาดเล็กตามแนวปะการังจะจับปรสิตตามตัวปลา
หรือสัตว์ทะเลที่มีขนาดใหญ่กว่ากินเป็นอาหาร

ตัวอย่างที่ 2 สารคดีเรื่อง “หอยเบี้ยพิงก์พราง” (2545 , น.78)

ในกรณีของหอยเบี้ยเทียม พวกเขาต้องอาศัยอยู่กับปะการังอ่อนหรือ
กัลปังหาตลอดเวลา ใช้ทั้งเป็นแหล่งอาหารและเป็นที่พักอาศัย ขาดไม่ได้แน่นอน

เราเรียกความสัมพันธ์ประเภทนี้ว่า Obligant Symbios เหมือนความสัมพันธ์ของปลาการ์ตูนกับดอกไม้ทะเล ปูหัวแหลมกับดาวขนนก ฯลฯ ที่ผมเคยเล่าเรื่องไปหลายครั้งใน ATG ฉบับก่อน ๆ

หอยเบี้ยเทียมมีการเจาะจงชนิดของสัตว์ที่อาศัยอยู่ด้วย ตัวอย่างเห็นชัดมีเยอะแยะ เช่น หอยเบี้ยหัวใจ (*Calpurnus verrucosus*) พบอยู่กับปะการังอ่อนสกุล *Sarcophyton* หอยเบี้ยสกุล *Pseudosimnia* จะพบตามปะการังอ่อนสกุล *Dendronephthya* รายละเอียดมากกว่านี้ ผมทำตารางไว้แล้วครับ

จากตัวอย่าง ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับหอยเบี้ยเทียม โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตที่ต้องผูกพันกับปะการังอ่อนและกัลปังหาตลอดเวลา โดยระบุประเภทของหอยเบี้ยเทียมบางชนิดว่าอยู่อาศัยกับปะการังอ่อนหรือกัลปังหาชนิดใดไว้ให้ผู้อ่านทราบอีกด้วย

3.2.1.2 ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์ พบว่าเป็นสารคดีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล จำนวน 4 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด โดยให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล นอกจากนี้ ยังเสนอเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทะเล โดยเฉพาะคลื่นสึนามิ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่มีต่อโลก และการดำรงชีวิตของสัตว์ทุกชนิดรวมทั้งมนุษย์

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล มีจำนวน 4 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. จุดกำเนิดก่อเกิดทะเลไทย เป็นสารคดีที่กล่าวถึงหลักฐานทางธรณีวิทยาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอ่าวไทย และทะเลอันดามัน ลักษณะทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาเกี่ยวกับหมู่เกาะและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งที่อ่าวไทยและทะเลอันดามันอย่างพอสังเขป

2. แต่ปางก่อน เป็นสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกำเนิดของทะเล สิ่งมีชีวิตในทะเลยุคดึกดำบรรพ์ ลักษณะทางธรณีวิทยา และสิ่งมีชีวิตที่พบในทะเลอันดามัน

3. อันดาสีนามิ เป็นสารคดีที่กล่าวถึงการเกิดแผ่นดินไหวใต้ทะเล ซึ่งส่งผลให้เกิดคลื่นสึนามิ และกล่าวถึงการสำรวจความเสียหายของทะเลอันดามันหลังเกิดคลื่นสึนามิเมื่อปลายปี พ.ศ. 2548

4. มหากาพย์พังงา เป็นสารคดีที่กล่าวถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ สิ่งมีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ ที่พบในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตามชายฝั่งและในทะเลอันดามันที่อยู่ในจังหวัดพังงา เช่น อุทยานแห่งชาติเกาะกระ - เกาะพระทอง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ เป็นต้น จากสารคดีทั้ง 4 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอนำมายกตัวอย่างบางเรื่องดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “แต่ปางก่อน” (2548 , น.34)

เปลือกโลกเคลื่อนไหว ทำให้เกิดแอ่งยาว เชื่อมต่อตั้งแต่ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดี ประเทศเมียนมาร์ เรื่อยลงไปจนถึงตอนเหนือของเกาะสุมาตรา และช่องแคบมะละกา คิดเป็นระยะทาง 1,200 กิโลเมตร

ด้านตะวันออกของอันดามันคือคาบสมุทรแหลมทอง ดินแดนของประเทศไทยและเมียนมาร์ ด้านตะวันตกคือหมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ของประเทศอินเดีย โผล่ขึ้นเป็นสันกั้นทะเลแห่งนี้จากอ่าวเบงกอล ความกว้างของอันดามัน วัดจากชายฝั่งไทยจนถึงสองหมู่เกาะ ระยะทาง 650 กิโลเมตร

เมื่อเทียบกับอ่าวไทย อันดามันมีขนาดใหญ่กว่า แต่นั่นหมายถึงทะเลที่ 5 ประเทศเป็นเจ้าของ (ไทย เมียนมาร์ อินเดีย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย) ถ้านับเฉพาะทะเลของไทย ชายฝั่งอันดามันยาว 860 กิโลเมตร พื้นที่ทะเลรวม 114,000 ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลจากกรมทรัพยากรธรณี)

จากตัวอย่าง เป็นสารคดีที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล ที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ และธรณีวิทยาของทะเล ในที่นี้คือ สภาพทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาของทะเลอันดามัน รวมถึงกำเนิดของทะเลอันดามัน ตามการศึกษาทางด้านธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์เกี่ยวกับทะเล

ตัวอย่างที่ 2 สวรรคตี่เรื่อง “มหากาพย์พังงา” (2548 , น.264)

ผมเคยได้ยินชื่อเกาะพระทองมานาน จนครั้งนั่งเครื่องบินสำรวจ ชายฝั่งมีโอกาสเห็นพระทองจริงจึงถึงร้องอุ้ญ

มองจากบนฟ้าเราเห็นภูมิประเทศแสนแปลก จากชายฝั่งเข้ามาเป็น เนินทรายยาว แหล่งที่อาศัยของกวางป่าตัวจริง พระทองถือเป็นหนึ่งในจำนวน น้อยเกาะที่มีฝูงกวางอาศัยอยู่ตามธรรมชาติ ไม่ใช่เป็นกวางปล่อยเหมือนที่ เกาะกระดาดหรือเกาะพังง

ถัดจากทุ่งหญ้ากวางอยู่ เข้าเขตป่าพรุตอนใน บริเวณนี้เคยเป็นที่อยู่ ของนกตระกูล ว่ากันว่าเป็นแหล่งทำรังสุดท้ายของนกตระกูลนี้กว่าได้ เพราะที่ อื่นในเมืองไทยมีแค่ได้เห็นตัว แต่ไม่เคยเห็นรัง ปริมาณรังของนกมีน้อยจนนำ ตกใจ แต่ละปีพ่อแม่ก็ออกลูกนกเพียงไม่ถึงสิบตัว ยิ่งโดนคลื่นลมเข้าไป นำ เป็นห่วงนกครับ

สุดท้ายคือป่าชายเลน หลังจากตระเวนบินสำรวจทั่วประเทศไทย หากให้ผมบอกว่า ป่าชายเลนแห่งไหนสมบูรณ์ โดยไม่สนใจขนาดของพื้นที่ คำตอบของผมคือมีเพียง 2 ป่า หนึ่งอยู่ที่ตะรุเตา อีกหนึ่งอยู่ที่นี้...ที่พระทอง

จากตัวอย่าง ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ และทรัพยากรธรรมชาติใน เขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระ - เกาะพระทอง โดยในที่นี้ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิ ประเทศ และทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายของเกาะพระทอง ที่ตอนในของเกาะเป็นทุ่งหญ้า ตามธรรมชาติที่มีกวางป่าอาศัย ถัดมาเป็นป่าพรุที่มีนกหายากอย่างนกตระกูลอาศัยอยู่ และ ชายฝั่งของเกาะเป็นป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของไทย

3.2.2 ปลูกฝังแนวคิดสร้างสรรค์สังคม

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ พบว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝัง แนวคิดสร้างสรรค์สังคมมากที่สุด คือ 27 เรื่อง จากทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.50 ของ ผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนต้องการให้แนวคิดเพื่อสร้างสรรค์สังคมแก่ผู้อ่าน

ควบคู่กับการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม เห็น
 ความสำคัญของสถาบันครอบครัว และรู้จักเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ผู้วิจัยพบว่า ในผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ มีการปลูกฝัง
 แนวคิดเพื่อสร้างสรรค์สังคมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2.2.2 คุณธรรมในการดำเนินชีวิต

3.2.2.3 ความสำคัญของสถาบันครอบครัว

3.2.2.1 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดที่ปรากฏในผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ พบว่ามีแนวคิดที่
 แสดงให้เห็นว่าการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของทุกคนปรากฏมากที่สุด คือ
 แนวคิดนี้ปรากฏในผลงานประเภทสารคดีจำนวน 25 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็น
 ร้อยละ 62.50 ของผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด เนื่องจากเนื้อหาของงานเขียนประเภทสารคดี
 ของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ทะเล และให้ความรู้
 เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทะเล ด้วยผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเห็นว่าสัตว์
 ทะเล ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทะเลมีคุณค่าต่อโลกและการดำรงชีวิตของมนุษย์
 โดยมุ่งหวังให้มนุษย์ลดพฤติกรรมที่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยพบว่า ในผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ มีการปลูกฝังแนวคิด
 ในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1.1 คนไม่ควรเบียดเบียนหรือส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำอันตรายสัตว์ทะเล

3.2.2.1.2 การมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล

3.2.2.1.3 การทำลายสัตว์จนสูญพันธุ์มีผลเสียต่อธรรมชาติและเศรษฐกิจ

3.2.2.1.4 การอนุรักษ์แนวปะการังและป่าชายเลนมีความสำคัญมากต่อสัตว์ทะเล

3.2.2.1.5 สัตว์ทุกชนิดมักแก่งแย่งเอาตัวรอดเพื่อสืบพันธุ์

3.2.2.1.6 การให้ชาวบ้านช่วยดูแลธรรมชาติจะช่วยให้การอนุรักษ์ธรรมชาติประสบความสำเร็จ

3.2.2.1.1 คนไม่ควรเบียดเบียนหรือส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำอันตรายสัตว์ทะเล

แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์ พบว่าเป็นแนวคิดที่ชี้แนะให้คนไม่ควรเบียดเบียนหรือส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำอันตรายสัตว์ทะเลมากที่สุด คือ แนวคิดนี้ปรากฏในสารคดีจำนวน 9 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผู้เขียนเป็นผู้ที่มีแนวคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนต้องการแสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังให้ผู้อ่านเกิดความรักและเมตตาต่อสัตว์ ซึ่งจะส่งผลให้การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ และการไม่เบียดเบียนหรือทำลายสัตว์ทะเลย่อมทำให้ธรรมชาติยังคงความสวยงามและความสมดุลไว้ได้

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์ ที่มีแนวคิดปลูกฝังให้คนไม่ควรเบียดเบียนหรือส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำอันตรายสัตว์ทะเล มีทั้งหมด 9 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ความเศร้าของปูเสฉวน สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า เปลือกหอยที่อยู่ตามชายหาดมีความสำคัญ เนื่องจากปูเสฉวนใช้เป็นที่พักป้องกันร่างกาย ดังนั้นนักท่องเที่ยวไม่ควรเก็บเปลือกหอยและจับต้องตัวปูเสฉวน เพราะอาจเป็นอันตรายต่อวงจรชีวิตของปูเสฉวนได้

2. ม้าน้ำกับความเป็นพ่อ สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า ผู้อ่านควรงดซื้อซากสัตว์ทะเลมาประดับบ้าน และไม่หลงคำอวดอ้างที่ว่าซากสัตว์ทะเลบางชนิดเมื่อบริโภคแล้วจะทำให้ร่างกายแข็งแรง เพราะการกระทำเช่นนี้เท่ากับส่งเสริมให้มีการล่าสัตว์ทะเลกันมากขึ้น ซึ่งทำให้สัตว์ทะเลบางชนิดสูญพันธุ์ได้

3. ชีวิตเศร้าของเหล่าปลิง(ทะเล) สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า ผู้อ่านไม่ควรสนับสนุนพฤติกรรมของคนบางกลุ่มที่ประกอบอาชีพที่ทำลายสัตว์ทะเล และไม่ควรรบริโภคสัตว์ทะเลบางประเภทที่มีแนวโน้มลดจำนวนลงจนใกล้สูญพันธุ์

4. กำเนิด...เต่ามะเฟือง สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า ผู้อ่านไม่ควรเบียดเบียนสัตว์ทะเล โดยเฉพาะเต่าทะเลที่ขึ้นหาดมาวางไข่ เพราะมีผลกระทบต่อการขยายพันธุ์ของเต่า และการ

ทำลายทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลส่งผลร้ายต่อชีวิตของเต่าทะเล โดยเฉพาะเต่ามะเฟืองที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

5. หมึกยักษ์ผจญภัย สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ นักท่องเที่ยวที่ดี ไม่ควรรบกวนสัตว์ทะเลที่ดำรงชีวิตตามธรรมชาติ

6. ฉลาม...เมื่อนักล่าออกหากิน สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ การลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วของฉลาม ซึ่งมีสาเหตุจากมนุษย์ ทั้งการทำลายทรัพยากรทะเล และการทำประมงอย่างผิดกฎหมาย และผู้เขียนยังเสนอแนวคิดอีกว่า ผู้อ่านควรคบบริโภคฉลาม และเลิกทำลายทรัพยากรทะเล เพื่อเป็นการอนุรักษ์ฉลาม

7. เรื่องไม่ตกลงของกึ่งตัวตลก สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ ผู้อ่านไม่ควรซื้อสัตว์ทะเลที่หายากมาเลี้ยง เพราะเป็นการส่งเสริมอาชีพที่ผิดกฎหมาย และเป็นการทำลายสัตว์ทะเลให้สูญพันธุ์

8. ฉลามวาฬสามภาค สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ สถานการณ์ของฉลามวาฬในประเทศไทย ที่ลดจำนวนลงเนื่องจากการทำประมงผิดกฎหมาย และถูกนักท่องเที่ยวที่ไร้จิตสำนึกรบกวน

9. SEVEN สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามหลายแห่งของไทยถูกทำลายด้วยน้ำมือของมนุษย์ที่เห็นแก่ได้ ดังนั้น ผู้อ่านจึงควรช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลเหล่านั้น

จากสารคดีทั้ง 9 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีบางเรื่องที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “ชีวิตเศร้าของเหล่าปลิง (ทะเล)”

ธรณ์ อารังนาสวัสดิ์ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และการประกอบอาชีพที่ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยไม่สนใจถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม และโลกที่มนุษย์อาศัยอยู่ เพราะผู้ประกอบการสนใจแต่เรื่องเงินทอง และรายได้ที่มีค่าสูงเท่านั้น ดังเช่นสารคดี เรื่อง “ชีวิตเศร้าของเหล่าปลิง (ทะเล)” (2545 , น.39 – 41) ที่ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงความเห็นแก่ได้ และไม่เห็นความสำคัญของสัตว์ทะเล โดยการจับปลิงทะเลขายส่งภัตตาคาร และส่งออกต่างประเทศ เพราะผู้ประกอบการเห็นว่ารายได้ดี โดยไม่สนใจต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม ดังเช่น

ปู่ปลิงครุ่นคิด “เรื่องการจับพวกเราชาวปลิงไปขาย มีเงินเข้ามา เกี่ยวข้อง จะขอร้องสงฆ์คงไม่สำเร็จ เขาเป็นว่าข้าจะส่งมตีพวกเราไปให้ รัฐบาลไทยรับทราบก็แล้วกัน”

“ห้ามพวกที่จับปลิงไม่ได้เหรอกครับ”

“คงไม่ได้ เพราะพวกเราไม่เหมือนปะการังหรือเต่าทะเล ไม่มีกฎหมายคุ้มครองห้ามจับปลิงทะเล จะเป็นได้คงเฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติ เดี่ยวข้า คงต้องส่งจดหมายถึงท่านอธิบดีกรมต่าง ๆ ขอให้ท่านช่วยจัดการกำชับ เจ้าหน้าที่ให้ตรวจตราดูแลพวกเรามากขึ้น ไม่งั้นมีหวังหมดทะเลแน่”

“ชาวบ้านที่เค้าอยากอนุรักษ์พวกเราก็มีนะครับ อย่างที่เกาะแตน เห็นบอกว่าใครจับปลิงทะเลแถวนั้นมีหวังเป็นเรื่อง”

“ก็ต้องช่วยกันไปคนละไม้คนละมือ ชาวบ้านกลุ่มไหนเห็นว่าแนวปะการังมีความสำคัญ ก็ต้องหาทางปกป้องอนุรักษ์ไม่ให้คนถิ่นอื่นมาทำลาย ไม่งั้นอีกหน่อยต่อไปคงไม่มีอะไรเหลือ กุ้งหอยปูปลาก็จับกันเหี้ยนหมดแล้ว ถึงตอนนี้ต้องมาจับปลิง ไว้สักวันเหลือแต่ปะการังเปล่า ๆ อยากรู้ว่านักท่องเที่ยว เค้าจะมาดูอะไร?”

“เฮ้ !!? เป็นอันว่าวันนี้ออกมาเป็นเอกฉันท์ เดี่ยวข้าจะทำหนังสือถึงรัฐบาลสักหน่อย”

ยังไม่ทันที่ท่านประธาน ๆ จะได้ลงมือร่างหนังสือ เสียงพายเรือ จ๋อมแจ๋มดังเข้ามา ก่อนมีเสียงคนพูดเหนือผิวน้ำว่า “ดูสิ...มีปลิงเพียบเลย เฮ้ย !!? พวกเราลุย”

มือดำ ๆ นับสิบยื่นลงมาในน้ำ คิว้าช้ายขวาส่งปลิงใส่ตะกร้า ก่อนลากมาเทใส่ท้องเรือ ชาวปลิงร้องกันวิ๊ดว้าย ทุกตัวพยายามใช้เท้าดูดคืบคลานไปข้างหน้าให้เร็วที่สุด บางตัวหนีไม่ทันพยายามพ่นเมือกสีขาวออกมาป้องกันตัว แต่สำหรับมนุษย์ เมือกนั้นแค่ติดมือติดขนไม่เป็นอันตราย (แต่อย่าให้เข้าตา...อาจบอดได้)

ไม่ถึงสิบห้านาที เหล่าปลิงทั้งที่ประชุมระเห็จจากพื้นทะเลไปนอน แฉ่งแฉ่ง ทับถมกันเป็นกองอยู่บนท้องเรือ พวกที่อยู่ด้านล่างได้ทะเลสักตายอนาค แต่ยังคงคิดว่าพวกที่อยู่ด้านบนกำลังโดนแดนเผาตายอย่างช้า ๆ

“ปู้ครับ” เสียงแผ่ว ๆ ของปลิงหนุ่มครวญครางก่อนขาดใจ “ตกลงจดหมายก็ไม่ได้ส่งแล้วใช่ไหมครับ พวกเราควรทำอะไรกันดี?”

“ร้องเพลงสิวู้ ร้องเพลงให้ดังก้องฟ้าเลย เผื่อคนไทยเค้าจะได้ยินกันบ้าง”

เรือลำน้อยออกล่องลอยต่อไป มีเงาทะมึนของชาวประมงห้าหกคนพร้อมกองปลิงที่สูงเกินกาบอยู่ตรงกลาง เสียงเพลงโหยหวนของปลิงนับพันดังลั่นไปทั่วคุ้งน้ำ

“สิ้นสุดกันที่ ไม่ว่าชาตินี้ชาติไหน เท่านั้นที่สาแก่ใจ ชาวซึ่งทรวงในอกเรา...”

น่าเสียดาย ที่คนไทยฟังภาษาของปลิง ภาษาของสัตว์อีกนับแสนล้านในทะเลไม่รู้เรื่อง

น่าเสียดายจริง ๆ ครับ ...

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงให้เห็นผู้อ่านได้ตระหนักถึงสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของไทยในปัจจุบัน ที่มีคนบางกลุ่มเห็นแก่ได้ ประกอบอาชีพที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพราะเข้าใจผิดว่ามีรายได้ที่ดี และไม่เห็นถึงคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังเช่นการจับปลิงทะเลไปขายส่งภัตตาคาร และขายส่งต่างประเทศเพราะคิดเพียงว่ามีรายได้เป็นจำนวนเงินที่สูง โดยไม่สนใจว่าปลิงทะเลที่เคยมีชุกชุมจะลดจำนวนจนใกล้หมดไปจากทะเลไทย ซึ่งส่งผลทำให้สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติเสียหาย และส่งผลร้ายมายังมนุษย์เอง คือ มนุษย์สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวเพราะทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวถูกทำลายหมด และการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างที่ 2

สารคดีเรื่อง “ฉลามวาฬสามภาค”

ในสารคดีเรื่อง “ฉลามวาฬสามภาค” (2546 , น.190 – 191) ที่ผู้เขียนกล่าวถึงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่ง ที่เบียดเบียนฉลามวาฬ ดังเช่น

ฉลามวาฬสะบัดตัวด้วยอาการตกใจ ก่อนพุ่งไปทางทะเลลึก ปล่อยให้
ให้นักดำน้ำทั้งกลุ่มลอยคว้างคว้าง มองตามไปสุดสายตา

...

“จับมันทำไม เห็นมันว่ายหนีไปเลย”

“เฮ้ ! ก็เขาบอกกันว่าจับครีบได้ อย่าจับกระโดงหลัง ฉันไม่รู้สิ เห็น
รูปเคยลงนิตยสาร ...คนเค้าเกาะกันได้ ก็เลยอยากลองมั่ง คนเรือก็บอกว่าไม่
เป็นไร ฉลามมันไม่หนีหรอก”

“ดูสิ ชั้นเลยเห็นแวบเดียว ดำน้ำมาตั้งสองสามปีเพิ่งมีโอกาสครั้งนี้”

“ก็บอกว่าไม่รู้ไม่รู้ ! ครั้งหน้าจะลูบอย่างเดียวนะไม่เกาะแล้วล่ะ”

เสียงเจี๊วจ้าวลอยมาเข้าหู ขณะเขากำลังนั่งเช็กไดฟ์คอมพิวเตอร์อยู่
ด้านหลังเรือ แม้การดำน้ำครั้งนี้จะเป็นครั้งแรกที่ได้เห็นฉลามวาฬ แถมโชค
ดีกว่าคนอื่น ได้ว่ายคู่กันเกือบสิบนาที แต่บอกได้เลยว่ามันยังไม่พอ ทำงก็ไม่
พอ เพราะเขาไม่เข้าใจอะไรอีกหลายอย่าง โดยเฉพาะพฤติกรรมที่บรรดานักดำ
น้ำกลุ่มนั้นทำ

เขาไม่เข้าใจว่า นักดำน้ำหลายคนเห็นปลาใหญ่ที่สุดในโลกเป็น
เช่นใด ? มันหมุนในสวนสนุก ? เครื่องเล่นได้ทะเล ? อีกทั้งยังไม่ทราบว่าคุณ
เหล่านี้ว่างกันนักหรือ ไม่มีอะไรทำก็พยายามคิดหาวิธีจับฉลามวาฬแบบไม่ให้
ตกใจบ้าง ไม่ให้ว่ายหนีบ้าง จับครีบอย่าจับกระโดง เกาะได้แต่อย่าโหน

ทำไมคนกลุ่มนั้นไม่คิดดูฉลามวาฬด้วยสายตาเพียงอย่างเดียว ? เขา
สมองไปชื่นชมกับพฤติกรรมที่คนอีกหลายสิบล้านไม่มีโอกาสได้เห็น เขา
ความคิดไปใช้ในเรื่องที่สร้างสรรค์ อย่างเช่นว่า ทำอย่างไรถึงจะช่วยรักษาปลา
ใหญ่ที่สุดในโลกไว้ได้บ้าง ?

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงให้เห็นพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่มีจิตสำนึกของ
นักท่องเที่ยวบางคน ที่รบกวนการดำรงชีวิตของปลาฉลามวาฬด้วยการไล่เกาะตามตัว และโหน
ครีบหลัง โดย สะท้อนพฤติกรรมท่องเที่ยวที่เบียดเบียนสัตว์ให้ผู้อ่านได้ทราบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็น
ว่าเป็นพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ไม่สมควรทำ เป็นพฤติกรรมท่องเที่ยวของคนที่ไม่ได้รับ
การศึกษาอบรม เป็นที่ติฉินนินทาของผู้ที่ได้พบเห็น และส่งผลให้สัตว์ทะเลบาดเจ็บ หลบหนีไปอยู่
ถิ่นอื่นที่อาจผิดไปจากธรรมชาติเดิมได้ ดังนั้น การที่ผู้เขียนสะท้อนพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ไม่มี

จิตสำนึกก็เพื่อให้ผู้อ่านทราบสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจิตสำนึกในการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี และไม่มีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่เบียดเบียนและทำลายธรรมชาติ

3.2.2.1.2 การมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล

แนวคิดที่ว่า “การมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล” เป็นแนวคิดย่อยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบในงานเขียนสารคดีของธรรณ์ อัจฉรนาवासวีสดี จำนวน 6 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่า การอนุรักษ์สัตว์ทะเลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลก่อน เพราะเมื่อผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับทะเล ตลอดจนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับทะเลแล้ว ก็จะเกิดความรัก เห็นคุณค่า และความหวงแหนสัตว์ทะเล ตลอดจนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทะเลตามมา

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัจฉรนาवासวีสดีที่มีแนวคิดว่า “การมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล” มีทั้งหมด 6 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. หอยเบี้ยพันธุ์พราว สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่าการมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลที่หายากแล้ว จะเกิดความรู้สึกหวงแหน และต้องการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ทะเลชนิดนั้น
2. ชั่วชีวิต...หมึกกระดอง สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่าการมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล เป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล
3. กุ้งพยาบาลและสหาย สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่าการมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเล มีผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล
4. สรรพสัตว์พันธุ์พราว สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่าการมีความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของสัตว์ทะเลนั้นเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล
5. สองปลาประหลาด สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่าการมีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลที่มีขนาดเล็ก และมีรูปร่างประหลาด 2 ชนิด คือ ปลาทาบ และปลาจิ้มฟันจระเข้ปีศาจ ผู้อ่านจะเกิดความหวงแหน และเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล

6. จุดกำเนิดก่อเกิดทะเลไทย สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่าการมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของไทย จะส่งผลให้ผู้อ่านต้องการปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าเหล่านี้

จากสารคดีทั้ง 6 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีบางเรื่อง ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “หอยเบี้ยพันธุพราง”

ธรรณ์ อารมวาทศาสตร์กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาวิจัย และการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลที่มีความสำคัญทั้งต่อการท่องเที่ยวและต่อแวดวงวิชาการ แต่ในปัจจุบันผู้ที่เกี่ยวข้องกลับไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ทะเลชนิดต่าง ๆ จึงทำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวดำน้ำชมสัตว์ทะเลดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร้จุดมุ่งหมายในการให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลแก่นักท่องเที่ยวที่ชัดเจน แม้ว่ามีนักดำน้ำถ่ายภาพสัตว์ทะเลที่มีรูปร่างแปลกตามาเผยแพร่ตามสื่อเป็นจำนวนมาก แต่นักวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกลับไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เหล่านั้น ดังเช่นในสารคดีเรื่อง “หอยเบี้ยพันธุพราง” (2545 , น.67) ที่กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวไว้ว่า

วงการดำน้ำก้าวหน้า ภาพต่าง ๆ ถูกนำมาตีพิมพ์นับไม่ถ้วน แต่วงการวิชาการกลับไม่ก้าวตาม เพราะขาดสนับสนุนจากรัฐบาลและภาคเอกชน นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวยังจำกัดอยู่เพียงการโฆษณาและการตลาด ละเลยความรู้พื้นฐานว่าเราต้องการให้นักท่องเที่ยวมาดูตัวอะไร ? เจ้าปลาตัวนั้นจะอยู่ในน้ำท่องเที่ยวได้ดูอีกกี่ปี ?

หากเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ วงการดำน้ำไปทาง การส่งเสริมการท่องเที่ยวก็ไปอีกทาง ส่วนงานวิชาการมีเป้าหมายเพียงมุ่งตามเทคโนโลยีให้ทัน เรามีนักวิทยาศาสตร์ที่สนใจด้าน Bio - Technology หรือ Genetic Engineering มากมาย แต่ทราบไหมว่านักวิทยาศาสตร์สายอนุกรมวิธาน (Taxonomist) กำลังจะสูญหาย เพราะทำงานไปก็ไม่มีใครสนใจ

จากตัวอย่าง ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล แต่กลับถูกละเลยเนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นผลประโยชน์ทาง

ธุรกิจ การตลาด และมุ่งรับใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากกว่าเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้การอนุรักษ์สัตว์ทะเล ตลอดจนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทะเลไม่ประสบผลสำเร็จ

ตัวอย่างที่ 2 สารคดีเรื่อง “จุดกำเนิดก่อเกิดทะเลไทย”

ธรรณิ อัจฉรนาवासวัสดิ์ ยังได้แสดงให้เห็นความสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาของทะเลไทยที่มีผลทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงาม และเป็นทะเลที่มีสภาพธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ กล่าวคือ ถ้าหากผู้อ่านมีความรู้ดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงาม ซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความรักและความห่วงใยต่อสัตว์ทะเล ตลอดจนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังเช่นในสารคดีเรื่อง “จุดกำเนิดก่อเกิดทะเลไทย” (2547 , น.17) ดังต่อไปนี้

เราพอทราบถึงกำเนิดของทะเลแบบคร่าว ๆ ผมอยากเน้นไว้นิดว่า เรื่องพวกนี้เกี่ยวข้องกับการเที่ยวทะเลนะครับ อย่าไปคิดว่าอดีตข้างมันปัจจุบันสำคัญกว่า ถ้าอย่างนั้นคุณคงดูหนังเรื่อง “แฟนฉัน” ไม่สนุกแน่ การกระทำในอดีตทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่เราไปเที่ยว ๆ ในสมัยนี้

จากตัวอย่างผู้เขียนได้แสดงให้เห็นความสำคัญของการมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาของทะเลไทย ที่ส่งผลทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์หลายแห่ง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความรักและความห่วงใยต่อสัตว์ทะเล ตลอดจนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2.2.1.3 การทำลายสัตว์จนสูญพันธุ์มีผลเสียต่อธรรมชาติและเศรษฐกิจ

แนวคิดที่ว่า “การทำลายสัตว์จนสูญพันธุ์มีผลเสียต่อธรรมชาติและเศรษฐกิจ” เป็นแนวคิดย่อยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบในงานเขียนสารคดีของธรรณิ อัจฉรนาवासวัสดิ์ จำนวน 4 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมทั้งหมด 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนอกจากส่งผลดีต่อธรรมชาติแล้ว ยังส่งผลดีในด้านเศรษฐกิจอีกด้วย กล่าวคือ สภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์เป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขยายตัว และส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น หากทำลายสัตว์จันตฺยพันธุ์ยอมส่งผลร้ายต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากจะส่งผลร้ายต่อธรรมชาติและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยังส่งผลร้ายต่อเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อํารงนาวาสวัสดิ์ที่มีแนวคิดว่า “การทำลายสัตว์จันตฺยพันธุ์มีผลเสียต่อธรรมชาติและเศรษฐกิจ” มีจำนวนทั้งหมด 4 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การกลับมาของ...ปูมะพร้าว สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่าการทำลายสัตว์จันตฺยพันธุ์มีผลเสีย ทั้งต่อธรรมชาติและเศรษฐกิจ

2. แมนต้า...ประจัญบาน สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของไทยที่มีมากขึ้นและส่งผลร้ายต่อสิ่งแวดล้อมและสัตว์ทะเลนั้น เกิดจากความเห็นแก่ได้ของคนบางกลุ่ม

3. แต่ปางก่อน สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า ผู้อ่านควรรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพราะทรัพยากรธรรมชาติเมื่อสูญเสียไปแล้วไม่สามารถนำกลับคืนมาได้ และธรรมชาติเหล่านั้นจะย้อนกลับมาส่งผลร้ายต่อมนุษย์เอง

4. หนึ่งในหล้า...ปะการัง สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า ผู้อ่านควรอนุรักษ์ปะการัง เพราะเป็นที่อาศัย และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ทะเลหลายชนิด หากสูญเสียปะการัง ก็เท่ากับสัตว์ทะเลหลายชนิดก็ต้องลดจำนวนลงจนอาจสูญพันธุ์ในที่สุด

จากสารคดีทั้ง 4 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีบางเรื่อง ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “การกลับมาของ...ปูมะพร้าว”

ธรรณ์ อํารงนาวาสวัสดิ์ ได้แสดงให้เห็นว่า การทำลายสัตว์จันตฺยพันธุ์ยอมส่งผลร้ายต่อธรรมชาติและยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ดังเช่นในสารคดีเรื่อง “การกลับมาของ...ปูมะพร้าว” (2545 , น.62) ที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า ปูมะพร้าวเป็นสัตว์ทะเลชนิดหนึ่งที่สูญพันธุ์ไปจากประเทศไทยแล้ว จนทำให้สถาบันวิจัยชีววิทยาและประมงทะเลได้ซื้อปูมะพร้าวจากต่างประเทศมา

เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เพื่อปล่อยกลับสู่ธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวทางสุดท้ายในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ที่สูญพันธุ์ไปจากประเทศไทย ดังเช่น

คำว่า “อนุรักษ์” มีได้หลายรูปแบบ นี่คือนแนวทางสุดท้ายหลังจากธรรมชาติเมืองไทยโดนย่ำยีจนแทบจะไม่เหลือ หวังเพียงว่า บทเรียนของปูมะพร้าวคงเป็นกรณีสุดท้ายสักที หลังจากเราได้บทเรียนกันจนคนไทยทุกคนน่าจะจบปริญญาเอกกันหมดแล้ว

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าการทำลายสัตว์ป่าจนสูญพันธุ์ โดยในที่นี้คือ “ปูมะพร้าว” นอกจากเป็นการทำลายความสมบูรณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ คือ เป็นการทำให้งบประมาณของชาติเสียไปโดยใช่เหตุ กล่าวคือ แทนที่หน่วยงานภาครัฐจะนำเงินเหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาประเทศ หรือศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์เพิ่มเติม แต่ต้องนำเงินเหล่านั้นไปซื้อพันธุ์สัตว์ที่สูญพันธุ์ไปจากประเทศกลับมาเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เพื่อปล่อยกลับสู่ธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 2   สารคดีเรื่อง “แต่ปางก่อน”

ธรณี อารังนาวาสวัสดิ์ ต้องการชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่า ในโลกนี้มีทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในทะเลเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่สัตว์ทะเล ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับทะเล เมื่อถูกทำลายแล้วไม่มีทางเกิดขึ้นใหม่ได้ โดยเฉพาะแนวปะการังซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ทะเลหลายชนิด ดังเช่นในสารคดีเรื่อง “แต่ปางก่อน” (2548 , น.31) ดังเช่น

ข้อมูลจากองค์กร UNEP รายงานว่า ในยุคปัจจุบัน โลกมีแนวปะการังทั้งสิ้น 284,300 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่เพียงร้อยละ 0.09 ของทะเล (315,888,889 ตารางกิโลเมตร)

นั่นคือทั้งหมดที่รอดจากกระบวนการของโลก   รอดจากมหาปรากฏการณ์ “ดับสูญ” หลายครั้งครา รอดจากดาวหางมีมาที่เคย์ลิ่งผ่าพันธุ์ไดโนเสาร์ รอดจากภูเขาไฟระเบิดครั้งใหญ่ มหันตภัยกวาดเกือบทุกชีวิตให้เหือดหาย

นั่นคือทั้งหมดที่กึ่งหอยปูปลามีสิทธิ์อยู่อาศัย และทั้งหมดที่มนุษย์มีสิทธิ์ใช้ประโยชน์
ทั้งหมด บางครั้งหมายถึง หหมดแล้ว...หมดเลย

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าสัตว์ทะเล ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทะเล โดยเฉพาะปะการังซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลหลายชนิด เมื่อถูกทำลายแล้วไม่มีทางเกิดขึ้นใหม่ได้ หากทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ถูกทำลายแล้ว มนุษย์ย่อมได้รับผลร้ายจากการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

3.2.2.1.4 การอนุรักษ์แนวปะการังและป่าชายเลนมีความสำคัญมากต่อสัตว์ทะเล

แนวคิดที่ว่า “แนวปะการังป่าชายเลนมีความสำคัญมากต่อสัตว์ทะเล” เป็นแนวคิดย่อยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบในสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ จำนวน 2 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า แนวปะการังและป่าชายเลนเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังเช่น เป็นที่อาศัยของสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งตัวอ่อนสัตว์ทะเลหลายชนิด และเป็นที่ยึดกันภัยธรรมชาติทั้งพายุและคลื่นสึนามิ

ผลงานประเภทสารคดีของธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ที่มีแนวคิดว่า “การอนุรักษ์แนวปะการังและป่าชายเลนมีความสำคัญมากต่อสัตว์ทะเล” มีจำนวนทั้งหมด 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. อันดาสูนามิ สารคดีเรื่องนี้สอดแทรกแนวคิดที่ว่า ผู้อ่านควรเห็นความสำคัญและร่วมกันอนุรักษ์แนวปะการัง โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำระเบียบแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล มีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการขยะ และสิ่งปลูกสร้างริมชายฝั่ง

2. มหากาพย์พังงา สารคดีเรื่องนี้สอดแทรกแนวคิดที่ว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลมีความสำคัญ หากในอนาคตเกิดภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะคลื่นสึนามิ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าชายเลน นอกจากเป็นที่อาศัยของสัตว์ต่าง ๆ และตัวอ่อนของสัตว์ทะเลแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ช่วยป้องกันอันตรายให้แก่มนุษย์ได้

จากสารคดีทั้ง 2 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

สารคดีเรื่อง "อันดามัน" "

ธรรณิ อารงนาวาสวัสดิ์ แสดงให้เห็นความสำคัญของแนวปะการังชายฝั่งที่มีต่อสัตว์ทะเล คือ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลหลายชนิด รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้กับประเทศ เป็นจำนวนมาก หากเกิดภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อแนวปะการังชายฝั่ง โดยเฉพาะคลื่นสึนามิ ก็ต้องรีบดำเนินการฟื้นฟูแนวปะการังให้เร็วที่สุด รวมถึงการหามาตรการเพื่อฟื้นฟูและจัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยวขึ้นใหม่ เพื่อฟื้นฟูให้แนวปะการังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทำรายได้แก่ประเทศอีกครั้งหนึ่ง ดังเช่นในสารคดีเรื่อง "อันดามัน" (2548 , น.166) ดังต่อไปนี้

การแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน ทำโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอีกหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการท่องเที่ยว และอาสาสมัครที่มีใจ โดยเร่งเก็บขยะจากแนวปะการังให้เร็วที่สุด เพื่อลดความเสียหายในระยะยาว เช่น ท่อนไม้โดนคลื่นพัดกลิ้งทับปะการังแตกหักมากขึ้น

การแก้ปัญหาอีกแบบคือการพลิกปะการังที่ล้มคว่ำ รวมถึงการติดกัลปังหาที่หลุดหรือหักกลับไปใต้เดิม โดยกลุ่มนักดำน้ำอาสาสมัครได้เข้าร่วมมือ เช่น มูลนิธิ For Sea สามารถติดกัลปังหาได้หลายร้อยต้นที่หมู่เกาะสิมิลัน โดยมีผลยืนยันว่า กัลปังหาสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้

ผลจากคลื่นยักษ์ทำให้เกิดการปรับปรุงแผนอนุรักษ์และจัดการแนวปะการัง มีการเสนอให้ปิดแนวปะการังบางพื้นที่ ไม่อนุญาตให้มีการดำน้ำท่องเที่ยวทั้งแบบ Snorkeling และแบบ SCUBA จำนวน 10 จุด เพื่อให้แนวปะการังเกิดการฟื้นตัวตามธรรมชาติ โดยไม่มีผลกระทบจากมนุษย์

การจัดการในลำดับขั้นต่อมา คือการติดตามความเปลี่ยนแปลง การฟื้นฟูปะการัง และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนแสดงให้เห็นความสำคัญของแนวปะการังชายฝั่งที่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเล รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ หากเกิดภัย

ธรรมชาติที่สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงกับแนวปะการัง โดยเฉพาะคลื่นสึนามิ ก็ต้องร่วมมือกันฟื้นฟูแนวปะการังเพื่อให้แนวปะการังกลับคืนสู่สภาพเดิมให้ได้มากที่สุด

ตัวอย่างที่ 2   สารคดีเรื่อง “มหากาพย์พังงา”

ธรณ์ อัจฉรนาวาสวัสดิ์ แสดงให้เห็นความสำคัญของป่าชายเลน ที่นอกจากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ชนิดต่าง ๆ รวมทั้งตัวอ่อนของสัตว์ทะเลแล้ว ก็ยังเป็นปราการธรรมชาติป้องกันพายุและคลื่นลมให้แก่แหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์อีกด้วย ดังเช่นสารคดีเรื่อง “มหากาพย์พังงา” (2548 , น.191 – 194) ดังต่อไปนี้

กาลค่อยเคลื่อน ป่าหายป่าหุดทีละป่าสองป่า เหลือเพียงไม่กี่แห่ง
ยังคงอยู่ได้ อาจเป็นเพราะหนทางไกลนายทุนเข้าไม่ถึง อาจเป็นเพราะชาวบ้าน
รวมกลุ่มต้านความโลภจากโลกภายนอก

ผู้คนทั่วประเทศเริ่มตระหนักความสำคัญของป่า ทุกคนบอกว่าป่าดี
ต้องช่วยกันรักษา แต่ป่าก็ยังโดนตัด การอนุรักษ์ทำด้วยปากไม่พอเพียง

จนถึงวันหนึ่ง ธรรมชาติจึงให้บทเรียน...

เป็นบทเรียนจากเรื่องจริง

เรื่องจริงที่เจ็บแสบ...เจ็บใจ

26 ธันวาคม เวลาสาย... เสียงจากทะเลกระหึ่มก้อง คลื่นลูกใหญ่กำลัง
มา กระแทกชายฝั่ง พังทลายบ้านเรือนร้านค้า กำแพง ริมตลิ่งมีอาจขวาง ถนน
เลียบหาดไร้ความหมาย สิ่งก่อสร้างใดของมนุษย์ ล้วนพินาศ แม้ตึกหลายชั้น
ยังสั่นสะเทือนปริ๊วว คลื่นกวาดทุกอย่างแทบราบพนาสุร

“แทบ”...แต่ไม่หมด ยังมีบางแห่ง สึนามิถูกหยุดยั้งริมทะเล คลื่น
ยักษ์กระแทกปราการสีเขียวแห่งธรรมชาติ พลังมหาโหมใส่ป่าชายเลน

โงกทางด้านนอกล้มตึง โงกทางด้านหลังยืนหยัด...คลื่นหยุด แรง
มหรรณพสูญสลาย คงความเสียหายเพียงริมขอบ ช้างใน...ปลอดภัย

สัตว์...ลิงแสม นกกินเปี้ยว นูเสฉวน ปลาตีน ล้วนปลอดภัย

คน...เด็ก ผู้ใหญ่ นักเรียน คุณครู คุณพ่อคุณแม่ ล้วนปลอดภัย

เสียงคลื่นเงียบ ผู้คนค่อยไหลมาดู ผู้คนจึงรู้ว่าอะไรคืออะไร

โงกงานน้อยใหญ่ล้มระเนระนาด แต่คลื่นกลับกวาดไปไม่ถึงบ้านเรือน
ผู้คน

เด็กน้อยหยิบตำรามากาง พ่อแม่ยืนอ่านอยู่เคียงข้าง

**“ประโยชน์ของป่าชายเลน – แหล่งอาศัยสัตว์น้ำ แหล่งอาหาร แหล่ง
ไม้ฟืนและไม้เพื่อการก่อสร้าง กำแพงป้องกันคลื่นลมตามธรรมชาติ”**

สามประโยชน์แรก ทุกคนล้วนรู้ดี แต่ถึงไม่มีป่าก็ไม่ตาย ไปจับจับทำ
อย่างอื่นยังพออยู่ได้ แต่ข้อสี่...ข้อนี้ไม่เคยมีใครรู้ ไม่เคยมีใครเห็นประโยชน์ อยู่
มาช้านาน หมู่บ้านอยู่ในอ่าว ทะเลก็เรียบ คลื่นลูกไหนมันจะใหญ่โตถึงต้องใช้
ป่ากัน

คลื่นลูกนี้ลูกใหญ่โต ต้องใช้ป่ากัน หมู่บ้านโดนกวาดเรียบ หมู่นี้เหลือ
แต่เสา แล้วทำไมหมู่เราถึงรอด ?

เพราะหมู่เรามีป่า ไม่มีป่า...เราตาย คำตอบเบี่ยงตั้งกำปั้นทุบดิน

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นความสำคัญของป่าชายเลน ที่นอกจากเป็น
แหล่งอาศัยของสัตว์หลายชนิดรวมถึงตัวอ่อนของสัตว์ทะเลชนิดต่าง ๆ เป็นแหล่งอาหาร รวมทั้ง
แหล่งไม้ฟืนและไม้ก่อสร้างแล้ว ก็ยังเป็นกำแพงป้องกันคลื่นลมตามธรรมชาติอีกด้วย แต่คนบาง
คนก็ยังไม่เห็นความสำคัญของป่าชายเลน จึงทำลายป่าชายเลนเพื่อหวังผลประโยชน์ คนส่วน
ใหญ่จะเห็นความสำคัญของป่าชายเลน ก็ต่อเมื่อเกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ที่
มีป่าชายเลนหนาแน่นในจังหวัดระนอง พังงาและกระบี่จะได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติคลื่นสึ
นามิน้อยกว่าพื้นที่ที่ไม่มีป่าชายเลน

3.2.2.1.5 สัตว์ทุกชนิดมักแก่งแย่งเอาตัวรอดเพื่อสืบพันธุ์

แนวคิดที่ว่า “สัตว์ทุกชนิดมักแก่งแย่งเอาตัวรอดเพื่อสืบพันธุ์” เป็นแนวคิดย่อยที่เกี่ยวข้อง
กับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบในงานเขียนสารคดีของธรรณ อัจฉรวาสวัสดิ์
จำนวน 2 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ทั้งหมด 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลจำเป็นต้องให้เรียนรู้

กฎของธรรมชาติแก่ผู้อ่านด้วย เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่า สัตว์ทุกชนิดต้องต่อสู้แย่งแย่งอาหารและที่อยู่อาศัยเพื่อเอาตัวรอดให้ถึงคราวสืบพันธุ์ เป็นการแสดงให้เห็นว่า สัตว์ที่เข้มแข็งและเอาตัวรอดเก่งย่อมมีโอกาสเจริญเติบโตและได้สืบพันธุ์เพื่อขยายเผ่าพันธุ์ของตนเองต่อไป อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่า สัตว์หลายชนิดต้องตายไปเมื่ออยู่ในวัยเด็กเนื่องจากถูกสัตว์ตัวอื่นแย่งอาหารและที่อยู่อาศัย เจ็บป่วย ตลอดจนถูกสัตว์อื่นจับกิน จะเหลือสัตว์เพียงจำนวนน้อยที่เข้มแข็งและเอาตัวรอดจนถึงคราวสืบพันธุ์ ดังนั้น มนุษย์จึงไม่ควรทำลายและเบียดเบียนสัตว์ที่ดำรงชีวิตตามธรรมชาติ

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ อัมรนาทสวัสดิ์ที่มีแนวคิดที่ว่า “สัตว์ทุกชนิดมักแย่งแย่งเอาตัวรอดเพื่อสืบพันธุ์” มีทั้งหมด 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ปะปาลาการ์ตูน สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ว่า สัตว์ทุกชนิดที่มักแย่งแย่งกันเอาตัวรอดเพื่อให้ตนเองมีโอกาสสืบพันธุ์ และนี่คือความเป็นจริงของการดำรงชีวิตของสัตว์ในธรรมชาติ นับเป็นกฎของธรรมชาติ

2. โลกดีลังกาของปลาเม็ดโกลน สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ว่า สัตว์ทุกชนิดที่มักแย่งแย่งกันเอาตัวรอดเพื่อให้ตนเองมีโอกาสสืบพันธุ์ และนี่คือความเป็นจริงของการดำรงชีวิตของสัตว์ในธรรมชาติ นับเป็นกฎของธรรมชาติ

จากสารคดีทั้ง 2 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “ปะปาลาการ์ตูน”

ธรรณ อัมรนาทสวัสดิ์ ชี้ให้เห็นว่าธรรมชาติคำนึงถึงการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิต มิได้คำนึงถึงความเห็นอกเห็นใจกัน สัตว์ทุกชนิดต้องต่อสู้แย่งแย่งเพื่อให้ตนเองมีชีวิตรอดจนเหลือสัตว์ที่เข้มแข็งและเอาตัวรอดเก่งเพียงไม่กี่ตัวเท่านั้นที่จะได้สืบพันธุ์ ดังเช่นในสารคดีเรื่อง “ปะปาลาการ์ตูน” (2546 , น.57 – 58) ดังเช่น

ผมเข้าใจดีว่าเวลาผู้ใหญ่สอนเด็ก เราจะพยายามสอนให้ธรรมชาติมีการเอื้ออาทรเป็นสิ่งสวยงาม แต่ความจริงก็คือความจริง ลูกปลาการ์ตูนหลายตัวต้องตายไปเพราะถูกปลาการ์ตูนตัวใหญ่ไล่ ที่รอดก็ใช้ชีวิตแบบอดมื้อกินมื้อ ธรรมชาติไม่ได้คำนึงถึงความสงสาร แต่คำนึงถึงความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิต ผู้เข้มแข็งที่สุดเท่านั้นที่มีโอกาสสืบสายพันธุ์ ผมเห็นปลาการ์ตูนวิ่งไล่กวดกัน

จากตัวอย่างผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า สัตว์ทุกชนิดล้วนต่อสู้และแก่งแย่ง รวมทั้งต้องเอาตัวรอดจากศัตรูเพื่อให้ตนเองมีชีวิตรอดเพื่อให้ตนเองมีโอกาสสืบพันธุ์ เช่นเดียวกับปลาเม็ดโกนและเพื่อน ๆ ที่รวมตอดกินไข่ของปลาสลิดหินจนเกือบหมด

3.2.2.1.6 การให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลธรรมชาติจะช่วยให้การอนุรักษ์ธรรมชาติประสบความสำเร็จ

แนวคิดที่ว่า “การให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลธรรมชาติจะช่วยให้การอนุรักษ์ธรรมชาติประสบความสำเร็จ” เป็นแนวคิดย่อยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบในงานเขียนสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์จำนวน 2 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านย่อมมีความรักและความหวงแหนในถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเอง ดังนั้น วิธีการที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ นั่นก็คือ การให้ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ใกล้ทะเลหรือป่าไม่มีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในห้องถิ่นที่พวกเขาอาศัย เพราะเป็นวิธีการที่นอกจากสร้างงานและสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวแก่ชาวบ้านแล้ว ยังทำให้ชาวบ้านรวมทั้งประชาชนทั่วไปเกิดความรัก ความหวงแหน และเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรนาवासวัสดิ์ที่มีแนวคิดว่า “การให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลธรรมชาติจะช่วยให้การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ” มีทั้งหมด 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. เมื่อทะเลบอก...ที่บ่อนอกมีวาฬ สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดว่า ความสำเร็จในการต่อสู้ของชาวบ้านบ่อนอกเกิดขึ้นได้เพราะเป็นการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมกับให้กับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่มีค่า

2. ภูผา สารคดีเรื่องนี้สอดแทรกแนวคิดว่าการรักษาทรัพยากรธรรมชาติควรให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมตามแบบอย่างของประเทศมาเลเซีย ที่ชาวบ้านช่วยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติกินะปะลูดูดอกบัวผุด เก็บเงินค่าเข้าชม และเรียกเก็บเงินค่าปรับหากนักท่องเที่ยวทำให้ออกบัวผุด

เสียหาย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การมีรายได้จากการท่องเที่ยว

จากสารคดีทั้งหมด 2 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอนำมายกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “เมื่อทะเลบอก...ที่บ่อนอกมีวาฬ”

ธรรณ์ อารงนาวาสวัสดิ์ต้องการแสดงให้เห็นความเอาใจใส่ต่อการศึกษาหาข้อมูล และการแสดงความคิดเห็นคัดค้านก่อสร้างโรงไฟฟ้า หรือโรงงานขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและอาชีพของประชากรในชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นความรักและความห่วงใย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาวบ้านในพื้นที่ ดังเช่นสารคดีเรื่อง “เมื่อทะเลบอก...ที่บ่อนอกมีวาฬ” (2546 , น.112) ดังเช่น

โรงไฟฟ้าแห่งแรกตั้งอยู่ที่บ้านกรูด โรงไฟฟ้าแห่งที่สองตั้งอยู่ที่บ่อนอก ทั้งสองแห่งมีมูลค่าลงทุนรวมกัน 76,562 ล้านบาท

เจริญและชาวบ้านบ่อนอกหลายคนเริ่มหวาดระแวง พวกเขาเคยได้ยินข่าวโรงไฟฟ้าถ่านหินที่แม่เมาะ เคยได้ยินผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมที่ระยอง พวกเขาไม่อยากตกอยู่ในภาวะเช่นนั้น จึงเริ่มศึกษาหาข้อมูล ก่อนรู้ความจริงว่าอีกไม่นาน จะมีโรงไฟฟ้าขนาดยักษ์มาตั้งอยู่ไม่ห่างจากบ้านที่เขาอาศัย

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านบ่อนอกมีความเอาใจใส่ในการศึกษา ข้อมูลผลกระทบจากโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาลที่จะมาสร้างในแหล่งชุมชนและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ในที่นี้คือโรงไฟฟ้าหินกรูดและโรงไฟฟ้าบ่อนอก ดังจะเห็นได้จากการที่ “เจริญ” (เจริญ วัดอักษร) อดีตแกนนำชาวบ้านบ้านกรูดและบ่อนอกกับชาวบ้านที่คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าออกมาคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่บ้านกรูดและบ่อนอก เนื่องจากพบว่าโรงไฟฟ้าและโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มักส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยต่อชาวบ้านในพื้นที่เป็นอย่างมาก

ตัวอย่างที่ 2 สารคดีเรื่อง “ภูผา”

ธรรณัม อังรณาวาสวัตตี เห็นด้วยกับการที่ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดูแล ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ ดังเช่นสารคดีเรื่อง “ภูผา” (2547 , น.107) ที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า ทางอุทยาน แห่งชาติกิณะปะละ ที่เกาะบอร์เนียว ประเทศมาเลเซีย ให้ชาวบ้านที่อาศัยรอบพื้นที่ป่ามีส่วนร่วมใน การดูแลดอกบัวผุดที่ขึ้นในที่ดินของตนเอง และให้ชาวบ้านเปิดบ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชมดอก บัวผุด โดยเก็บค่าเข้าชมจากนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างรายได้เสริมแก่ชาวบ้านอีกด้วย ดังเช่น

ก่อนเล่าเรื่องต่อ ผมขออธิบายนิดหนึ่ง บัวผุดเป็นพันธุ์ไม้ที่ชอบป่าดิบ ขึ้น มักพบแถวเชิงเขา สมัยก่อนเคยมีอยู่ในเขตอุทยาน ฯ กิณะปะละ แต่จู่ ๆ เกิด ปรากฏการณ์เอลนินโญ่ บัวผุดกลายเป็นบัวเดี่ยว ไม่เหลือในอุทยาน ฯ สัก หย่อม แต่ยังมีอยู่ในที่ดินของชาวบ้าน

เจ้าหน้าที่ไปกระซิบบอก รั้วบัวผุดในที่ดินคุณเหมือนห่านทองคำ ฝูงเมื่อไหร่ได้เวลารวยละ คนต่างชาติเค้าชอบมากนะชาวบ้านจำ จงดูแลไว้ให้ ดี พอดอกบานป๊อบให้ติดป้ายไว้ข้างทาง แค่นี้ก็มีคนแวะเข้าไปดู ยูเก็บตั้งก็ได้ เลย ชาวบ้านลองแล้วได้ตั้งค์ชาวบ้านชอบ วันหนึ่งคนไปดูเป็นร้อย เงินทองไหล มาเทมาวันละสองสามหมื่นบาท

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนสนับสนุนนโยบายของอุทยานแห่งชาติกิณะปะละ ที่เกาะบอร์เนียว ประเทศมาเลเซีย ที่ให้ชาวบ้านที่อาศัยรอบพื้นที่อุทยาน ฯ มีส่วนร่วมในการดูแลดอก บัวผุดที่ขึ้นในที่ดินของตนเอง และให้ชาวบ้านเปิดบ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชมดอกบัวผุด โดย เก็บค่าเข้าชมจากนักท่องเที่ยว ซึ่งนโยบายนั้นนอกจากทำให้ชาวบ้านมีความรักและหวงแหน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเองแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้เสริมแก่ ชาวบ้านอีกด้วย

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีของธรรณัม อังรณาวาสวัตตี สามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) คนไม่ควรเบียดเบียนหรือส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำอันตรายสัตว์ทะเล 2) การมีความรู้เกี่ยวกับ สัตว์ทะเลเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์ทะเล 3) การทำลายสัตว์จนสูญพันธุ์มีผลเสียต่อธรรมชาติ

ทุกชนิดมักแก่งแย่งเอาตัวรอดเพื่อสืบพันธุ์ และ 6) การให้ชาวบ้านช่วยดูแลธรรมชาติจะช่วยให้การอนุรักษ์ธรรมชาติประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ว่า “คนไม่ควรเบียดเบียนหรือส่งเสริมให้บุคคลอื่นทำอันตรายสัตว์ทะเล” เป็นแนวคิดที่ปรากฏมากที่สุด เนื่องจากผู้เขียนเป็นผู้ที่มีแนวคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนต้องการแสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังให้ผู้อ่านเกิดความรักและเมตตาต่อสัตว์ ซึ่งจะส่งผลให้การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ และการไม่เบียดเบียนหรือทำลายสัตว์ทะเลย่อมทำให้ธรรมชาติยังคงความสวยงามและความสมดุลไว้ได้ เมื่อธรรมชาติมีความสมบูรณ์และสวยงามแล้ว ย่อมส่งผลดีต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างแน่นอน

3.2.2.2 คุณธรรมในการดำเนินชีวิต

แนวคิดที่ปรากฏในผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อัมรงนาวาสวัสดิ์ พบว่ามีแนวคิดที่แสดงให้เห็นว่า “คนทุกคนควรใช้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต” ปรากฏรองลงมา มีจำนวน 6 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีการสอดแทรกในผลงานประเภทสารคดีบางเรื่อง เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้อ่าน เมื่อผู้อ่านยึดมั่นในคุณธรรมแล้ว ย่อมส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุข รวมทั้งการดำรงชีวิตที่ไม่เบียดเบียนและทำลายธรรมชาติ

ผู้วิจัยพบว่า ในงานเขียนสารคดีของธรรณ์ อัมรงนาวาสวัสดิ์ มีการปลูกฝังคุณธรรมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.2.2.1 คนควรทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

3.2.2.2.2 คนควรมีความรักและเมตตาต่อสรรพสัตว์

3.2.2.2.3 ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญต่อการเรียนเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์

3.2.2.2.4 ทุกชีวิตล้วนอยู่ภายใต้กฎแห่งการเกิด แก่ เจ็บ และตายทั้งสิ้น

3.2.2.2.1 คนควรทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตในงานเขียนสารคดีของธรรม อัมรนาवासวัสดิ์ พบว่าเป็นแนวคิดที่ว่า “คนควรทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด” มากที่สุด คือ แนวคิดนี้ปรากฏในสารคดีจำนวน 3 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตทั้งหมด 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัวและสังคม รวมทั้งยังแสดงให้เห็นว่าครอบครัวและสังคมจะสงบสุขและเจริญรุ่งเรืองได้ ก็เนื่องจากคนในสังคมรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

ผลงานประเภทสารคดีของธรรม อัมรนาवासสวัสดิ์ ที่มีแนวคิดที่ว่า “คนควรทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด” มีทั้งหมด 3 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. ม้าน้ำกับความเป็นพ่อ สารคดีเรื่องนี้มุ่งให้พ่อแม่ควรทำหน้าที่ของตนเอง ไม่ควรลุ่มหลงอบายมุข ซึ่งจะส่งผลร้ายต่อครอบครัว ทำให้ครอบครัวแตกแยก และทำให้ลูกกลายเป็นปัญหาของสังคม

2. ป๊ะป๋าปลาการ์ตูน สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดที่ว่า คนควรใช้ชีวิตอย่างมีสติ และรู้จักหน้าที่ของตนเอง โดยในที่นี้คือ การเป็นพ่อที่ดี และแก้ไขปัญหา หรือความผิดพลาดในชีวิตของตนเอง โดยใช้ความรักและสติเป็นพื้นฐาน

3. จดหมายถึงคุณครู สารคดีเรื่องนี้แสดงให้เห็นแนวคิดที่ว่า ครูที่ดีต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ดังเช่น ดร.สุรพล สูดารา อาจารย์ของผู้เขียน ที่สอนลูกศิษย์ให้ได้รับความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และสอนให้ลูกศิษย์ทุกคนรักชาติ และความถูกต้องยุติธรรม

จากสารคดีทั้ง 3 เรื่อง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีบางเรื่องที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

สารคดีเรื่อง “ป๊ะป๋าปลาการ์ตูน”

ธรรม อัมรนาवासสวัสดิ์ เสนอแนวคิดแก่ผู้อ่านว่า หน้าที่ของพ่อแม่คือ การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและให้ความอบอุ่นแก่ลูก แต่ถ้าหากผู้เป็นพ่อแม่ตัดสินใจที่จะกำจัดลูกของตนเองอย่างที่เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันที่วัยรุ่นที่รักสนุกบางคนฆ่าลูกเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ตนเอง ก็นับว่าเป็นการกระทำที่ผิดอย่างมาก ดังเช่นในสารคดีเรื่อง “ป๊ะป๋าปลาการ์ตูน” (2546 , น.58) ดังต่อไปนี้

แต่นั้นคือสัตว์ทุกชนิดในโลก ยกเว้นชนิดเดียวคือมนุษย์ ธรรมชาติมอบสมองอันประเสริฐมาให้เราใช้แยกแยะตัดสินใจ แต่ถ้าเรานำสมองนั้นมาใช้ในการตัดสินใจฆ่าลูกตัวเอง ผมสรรหาคำมาบรรยายสิ่งที่อยากเขียนต่อไปนี้ ไม่ถูก เขาเป็นว่า...อยากให้พ่อแม่ของเขาหรือเธอคิดเช่นนั้น ตอนเขาและเธออายุสามวันบ้างจ้ะเลย

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นว่า หน้าที่ของพ่อแม่คือ การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและให้ความอบอุ่นแก่ลูก แต่ถ้าหากผู้เป็นพ่อแม่ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่รู้จักรักษาหน้าที่ของตนเองให้ดี โดยการตัดสินใจที่จะกำจัดลูกของตนเองอย่างที่เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันที่วัยรุ่นรักสนุกบางคนฆ่าลูกเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ตนเอง ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ผิดอย่างร้ายแรงอย่างมาก

ตัวอย่างที่ 2

สารคดีเรื่อง “จดหมายถึงคุณครู”

ธรณ์ อัมรนาทาสวัสดิ์ แสดงให้เห็นถึงความเป็นนักวิชาการที่รู้จักทำหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุดของดร.สุรพล สุदारา อดีตประธานมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย อีกทั้งยังเคยเป็นอาจารย์ของผู้เขียน กล่าวคือดร.สุรพล สุदारา นอกจากจะเป็นอาจารย์มีความรู้จริงในด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลแล้ว ยังเป็นคนรักประเทศชาติและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งยังสั่งสอนให้ลูกศิษย์ทุก ๆ คนเป็นนักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลที่มีความเชี่ยวชาญทั้งในด้านวิชาการ ตลอดจนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอีกด้วย ดังเช่นสารคดีเรื่อง “จดหมายถึงคุณครู” (2547 , น.360 – 361) ดังต่อไปนี้

อาจารย์เป็นคนรักเมืองไทย รักประเทศเหนือสิ่งอื่นใด ด้วยความสามารถของอาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ทางทะเลทั่วโลกต่างยอมรับ อาจารย์จะไปอยู่ที่ไหนก็ได้ จะเลือกชีวิตอย่างไรก็ได้ แต่อาจารย์เลือกที่จะกลับมาอยู่เมืองไทย เลือกที่จะสร้างบ้านคนไทย เพื่อเดินตามรอยเท้าอาจารย์ อาจารย์ครับ อาจารย์ไม่เคยเสียบั้นชีใหม่ครับ ไม่ว่าต่อหน้าผู้บริหารระดับสูงสุดของรัฐบาล ไม่ว่าต่อหน้าโครงการไม่รู้กี่หมื่นกี่แสนล้านบาท

อาจารย์ไม่เคยเจ็บไข้ไหมครับ อาจารย์ไม่เคยปล่อยให้สิ่งผิดผ่านไปโดยไม่พูด
ไม่เคยหยุดที่จะแสดงความคิดเห็นดังใจบอก... ไข้ไหมครับ ?

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนชี้ให้เห็นความเป็นนักวิชาการที่รู้จักทำหน้าที่ของตนเอง
อย่างดีที่สุดของดร.สุรพล สุดารา ที่นอกจากมีความรู้จริงในด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลแล้ว ยังเป็น
คนที่รักประเทศชาติและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม กล่าวต่อสู้กับความไม่ถูกต้องในสังคมเพื่อ
ปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังสั่งสอนให้ลูกศิษย์ทุก ๆ คนเป็นนักวิชาการ
ด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลที่มีความเชี่ยวชาญทั้งในด้านวิชาการ ตลอดจนเห็นแก่ประโยชน์
ส่วนรวม

3.2.2.2 คนควรมีความรักและเมตตาต่อสรรพสัตว์

แนวคิดที่ว่า “คนควรมีความรักและความเมตตาต่อสรรพสัตว์” เป็นแนวคิดย่อยที่
เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตที่พบในสารคดีของธรรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ จำนวน 1 เรื่อง
จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตทั้งหมด 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ
16.67 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียน
ต้องการให้ผู้อ่านตระหนักว่า สัตว์ทุกชนิดล้วนแต่รักชีวิต และรักครอบครัวทั้งสิ้น ดังนั้น มนุษย์ควร
มีความรักและความเมตตาต่อสรรพสัตว์ และไม่ควรทำลายสัตว์ทุกชนิด

ในงานเขียนสารคดีของธรรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ ที่มีแนวคิดที่ว่า “คนควรมีความรักและความ
เมตตาต่อสัตว์” มีทั้งหมด 1 เรื่อง คือสารคดีเรื่อง “เรื่องไม่ตลกของกิ้งตัวตลก” ซึ่งสารคดีเรื่องนี้มีแนวคิด
ว่า เมื่อมนุษย์มีความรัก ความเข้าใจ และความเมตตาต่อกันแล้ว ก็ควรมีความรักและความเมตตาต่อ
สัตว์ด้วย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง สารคดีเรื่อง “เรื่องไม่ตลกของกิ้งตัวตลก”

ในสารคดีเรื่อง “เรื่องไม่ตลกของกิ้งตัวตลก” (2546 , น.173 – 175) ที่ดำเนินเรื่องให้พ่อ
และแม่ซื้อกิ้งตัวตลกเป็นของขวัญแก่ลูก โดยที่มิได้เฉลียวใจว่า กิ้งตัวตลกถูกจับมาจากทะเลมาซึ่ง

ในตู้ และไม่ได้กินอาหารหลายวันแล้ว และพ่อแม่คนก็ไม่ได้คิดอีกเช่นกันว่า ในขณะที่ตนเองทุ่มเทความรักแก่ลูก สัตว์ก็ต้องทุ่มเทความรักแก่ลูกอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตนเองเช่นกัน ดังเช่น

พบบาน – พ.ศ. 2543

หลังต่อรองพุดคุยและงอนไปมา ด้วยความคิดที่ปรึกษากับคุณแม่แล้วว่า ลูกน่าจะมีสัตว์เลี้ยงบ้าง เธอจะได้รู้จักชีวิตสัตว์ อีกหน่อยโตขึ้นจะรักธรรมชาติ ไม่เป็นเด็กใจแตกเฝ้าแต่กินยาแล้วแหวดไปหาหม่อมควง ผู้เป็นพ่อจึงตัดสินใจควักเงินเรือนหมื่นเป็นค่าตู้ปลา ค่าอุปกรณ์ และค่าอะไรต่าง ๆ อีกมากมาย รวมทั้งค่าตัวของผม 1300 บาท

1300 บาท !!? ใ้โฮโฮ ...แพงจัง คุณอาจคิดเช่นนี้ แพงกว่ากุ้งกุลาดำหรือกุ้งมังกรอีกนะ แต่ลองคิดดูให้ดี ให้ถี่ถ้วน แต่ละวันมีนักท่องเที่ยวคนไหนหลายสิบไปดูผม คนหลายคนยินยอมจ่ายเงินค่าค่าน้ำทริปละหลายหมื่นบาทเพื่อเจอผม แล้วกลับมาพร้อมความสุขใจ เพราะกุ้งตัวตลกไม่ใช่สัตว์หาง่าย ๆ บางคนค่าน้ำกันสองสามปี ยังไม่มีโอกาสเจอสักครั้ง

ค่าตัว 1300 บาทจึงถูกเหลือเกิน เมื่อเทียบกับทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชีวิตของทะเลไทย ยิ่งถ้าคิดว่าเป็นเงินที่จ่ายไปเพื่อนำผมมาเก็บไว้ดูคนเดียว ขณะที่คนปีละนับพันนับหมื่นไม่มีโอกาสได้ชื่นชมผมอีก

สวิงอันนั้นกลับมาอีกครั้ง ผมพยายามหนีสุดฤทธิ์ ขณะที่แฟนเกาะหินมองดูอย่างเป็นห่วง แต่เธอช่วยอะไรไม่ได้ พวกเราช่วยอะไรไม่ได้แม้แต่ตัวเอง สิบกว่าวันที่จากทะเลมา เราเฝ้าดูกุ้งแต่ละตัวตายไปจากจำนวนสิบ เราเหลืออยู่แค่ 4 ตัว สองในสี่ถูกขายไปในวันเปิดงาน จนวันนี้เป็นวันสุดท้าย เวลาพรากจากมาถึงแล้ว

จุดสุดท้ายของผมกับแฟน คือการมองจากถุงพลาสติกไปยังตู้กระจก ผมเป็นกุ้ง ผมพูดไม่ได้ แต่เชื่อว่าเธอคงเข้าใจความหมายของสายตา “ดูแลลูกด้วย” นั่นเป็นการอำลาจากกันชั่วนิรันดร์ ผมรู้ดีว่าลูกไม่มีโอกาสรอด แต่อย่างน้อยผมยังอยากเห็นพวกเขา สักแวบเดี๋ยวก็นิด

แต่ผมไม่มีโอกาส ไม่มีทางเลือก ไม่มีสิทธิ์ปฏิเสธ นี่คือโชคชะตา... กระนั้นหรือ ?

ไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงโชคชะตาได้...จริงหรือ ?

อ้อลา - พ.ศ. 2543

สายตาพร่าเลือน ผมมองหน้าเด็กน้อย มองหน้าพ่อของเธอ มองหน้าแม่ของเธอ ทุกอย่างกำลังจะสิ้นสุด ผมไม่เจ็บไม่ปวดอีกต่อไป ข้าได้ห้องซอซ้าลง ร่างกายไม่ต้องการออกซิเจนอีกแล้ว

ผมเป็นกิ้ง เขาเป็นคน เขารักลูก ผมก็รักลูก ทำไม ...อะไร...ทำให้เรื่องไม่ตลกเช่นนี้เกิดขึ้น ความรักลูกของเขา คือจุดจบของชีวิตผม และลูกของผม

ในความมืดดำ มีแสงสว่างแวววาว ผมกำลังเดินไปสู่แสงนั้น สำนึกสุดท้ายที่ยังผูกพัน ผมสงสัยว่า แฟนกับลูกน้อยที่ผมไม่เคยเห็นหน้า...เป็นอย่างไรบ้างหนอ ?

คำตอบอยู่ตรงนั้น...

ที่ปลายทางกลางแสงจ้า ผมเห็นเธอยืนรอ

พร้อมด้วย...ลูก ๆ ของเรา

จากตัวอย่างผู้เขียนเสนอแนวคิดในการใช้คุณธรรมในการดำรงชีวิต โดยให้ผู้อ่านมีความรัก ความเมตตาต่อสัตว์ ซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านลดการดำรงชีวิตที่เบียดเบียนและทำร้ายสัตว์ โดยเสนอแนวคิดที่ว่า ถึงแม้สัตว์จะพูดไม่ได้ และมีวิวัฒนาการ มีสมองที่ด้อยกว่ามนุษย์ แต่สัตว์ก็มีหลายสิ่งเหมือนมนุษย์ คือ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด รักชีวิต ความรักลูกและรักครอบครัว เช่นเดียวกับมนุษย์ ดังเห็นได้จากที่ตัวละครที่เป็นมนุษย์ คือ พ่อและแม่ซื้อกิ้งตัวตลกให้ลูกด้วยความรัก และอยากให้ลูกเห็นสัตว์ที่ไม่ได้พบเห็นในทะเลได้บ่อย ๆ แต่พ่อแม่มิได้คิดเลยว่า กิ้งตัวตลกต้องพลัดพรากกิ้งที่เป็นคู่รัก และลูก ๆ และต้องพลัดพรากจากแนวปะการังซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดและที่อยู่อาศัยของเขา

3.2.2.2.3 ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญต่อการเรียนเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์

แนวคิดที่ว่า “ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญต่อการเรียนเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์” เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตที่พบในสารคดีของธรรณ์ อภิรมย์วาณิช จำนวน 1 เรื่อง จากจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตทั้งหมด 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของจำนวนสารคดีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตทั้งหมด เนื่องจากผู้เขียนต้องการให้ผู้ใหญ่เห็นความสำคัญต่อการเรียนเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์ หากเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์แล้ว ย่อมส่งผลให้เยาวชนเกิดความรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของชาติ

ในงานเขียนสารคดีของธรรณ์ อภิรมย์วาณิช ที่มีแนวคิดที่ว่า “ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญต่อการเรียนเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์” มีทั้งหมด 1 เรื่อง คือ สารคดีเรื่อง “สรรพสัตว์พรางตัว” ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญแก่เยาวชนในการเรียนและการทำงานในสิ่งที่เด็กรักและใฝ่ฝัน และสังคมควรให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์มากกว่าสนใจแต่แนวคิดแบบวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง สารคดีเรื่อง “สรรพสัตว์พรางตัว”

ธรรณ์ อภิรมย์วาณิช ต้องการแสดงให้เห็นสภาพสังคมในปัจจุบันที่สังคมมองเห็นแต่ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ผู้ใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์ ทั้ง ๆ ที่เป็นวิชาการที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของชาติ ดังเช่นสารคดีเรื่อง “สรรพสัตว์พรางตัว” (2545 , น.213 – 214) ดังต่อไปนี้

เมื่อสังคมเห็นคุณค่าของดัชนีตลาดหุ้นต่างประเทศ มากกว่า
ธรรมชาติและประวัติศาสตร์ดั้งเดิมของเมืองไทย นักธรรมชาติวิทยา
นักประวัติศาสตร์ จึงจัดอยู่ในอันดับท้ายสุดของอาชีพที่ผู้ใหญ่อยากให้เด็กทำ

“เฮ้อ..อึบ” ผมออกแรงดันเปลือกไข่ แตกสักทีสิริ้อย อยู่มาตั้งสอง อาทิตย์แล้ว เบื่อจริงเบื่อดีง อยากรอกไปดูโลกภายนอกบ้าง ปล่อยเรอรอกไป นะ

“โอ้ยโหย” ผมอุทานเมื่อเปลือกไข่แตกอย่งไม่ทันรู้ตัว หมึกกระดอง น้อยหลุดพรวดออกมาหมุนคว้งคว้าง โลกรอบตัวกลับหวักลับทางดีลังกา

หลังจากนั้นสักห้านาที ผมเริ่มตั้งตัวติด มองไปรอบข้างถึงรู้ว่าตัวเอง อยู่ในถ้ำ บนเพดานมีเม็ดไข่คล้ายลูกองุ่นติดเรียงราย แต่ละใบมีลูกหมึกตัวใส ดิ้นกระดุกกระดิก ไชโย...ผมออกมานอกไข่ได้แล้ว แถมยังเป็นตัวแรกอีก ต่างหาก ลูกตัวแรกเคำว่าพ่อแม่จะรักเป็นพิเศษ

ระหว่างรอให้คุณแม่มาโอ้ ผมนับไข่เล่น หนึ่งใบ...สองใบ นับไปจนได้ เกือบ 3,000 ใบ คุณแม่ก็ยังไม่มา ว้า...ผมเป็นหมึกกระดองนี่นะ แม่หมึกที่ไหน จะมาเลี้ยงลูก ป่านนี้เธอคงลาตายไปสู่สวรรค์แล้วละ

ผมออกมาจากโพรงด้วยความเศร้าลึก ๆ ในจิตใจ แต่ความหิวทำให้ สลัดความรู้สึกอื่นในที่สุด เป็นสัญชาตญาณของหมึกทะเลทุกตัวที่จะรู้ว่าอะไร คืออาหาร ? ผมเหลือบมองหากุ้งตัวเล็ก ๆ หรือที่พวกคุณรู้จักกันว่า “เคย” นั้น แ่น...ผมเห็นตัวหนึ่งลอยผ่านไปแล้ว

แม้ตัวผมจะยาวแค่ 0.7 เซนติเมตร น้ำหนักแค่ 0.5 กรัม แต่เรื่องที่จะ ปล่อยให้เหยื่อรอดไปเห็นจะไม่มีทาง ผมพุ่งเข้ารัดเคยตัวนั้น ก่อนส่งเข้าสู่ กระเพาะที่หิวโหย

.....

นัยน์ตาที่ขุ่นมัว จับจ้องไปที่ชอกหิน ก่อนกระตูกแล้วเบ็งค้างไว้้อย่าง นั้น คล้ายกับรอให้มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นตรงหน้า นักดำน้ำหีบหมึกกระดอง ขึ้นมา เขาไม่ขยับตัวอีกเลย วินาทีสุดท้ายผ่านไปแล้ว ด้วยความสงสัย นักดำ น้ำก็มหน้ามองลงไปนช่องหิน

ภายในเป็นที่อยู่ของไข่จำนวนหลายพันฟอง มีลูกหมึกตัวใสดิ้นเบา ๆ อยู่ในนั้น บางตัวมีท่าทีว่าจะหลุดออกมาสู่โลกภายนอกในเวลาอีกไม่กี่ชั่วโมง

นักดำน้ำซึ่งใจอยู่พักหนึ่ง ก่อนจะวางศพหมึกกระดองไว้ที่เดิม ปล่อยให้นัยน์ตาเบิกค้ำง จับจ้องไปที่ชอกหิน

ผู้เป็นมนุษย์ลอยขึ้นสู่มิวน้ำช้า ๆ ปลอยร่างหนีกระดองและลูกน้อย
อยู่ใต้ทะเลต่อไป พระอาทิตย์กำลังลับเหลี่ยมขอบน้ำ ภายในไม่ช้าจันทร์ดวงโต
สาดแสงสว่างมาจากกลางฟ้า ส่องสะท้อนกับเกลียวคลื่นเป็นประกาย

ณ ที่หนึ่งในความลึกหลายสิบลเมตรใต้ทะเล ลูกหมึกกระดองตัวแรก
หลุดจากไข ตามด้วยตัวที่สอง...ที่สาม

แม้ไม่ได้พูดคุย ...แต่อย่างน้อย...พวกเขาก็ได้เห็นพ้องหน้าตาเป็น
อย่างไร ?

วัฏจักรของโลกได้น้ำยังคงดำเนินต่อไป แม้ว่าแรงใจหรือความพยายาม
ขนาดไหนย่อมไม่สามารถฝ่าธรรมชาติได้

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดาของทุกชีวิตบน
โลก ซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้จักสร้างสรรค์สิ่งที่ดีแก่โลก และทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเมื่อยังมีชีวิตอยู่
เพราะทุกชีวิตบนโลกไม่สามารถฝ่าธรรมชาติที่ไม่มีใครต้องการ คือ ความแก่ ความเจ็บ และความ
ตายได้ และเมื่อสิ้นชีวิตก็ไม่สามารถสร้างสรรค์สิ่งใดแก่โลกได้อีกแล้ว นอกจากสิ่งที่ตนเองได้
กระทำไว้จะได้รับการสานต่อจากคนรุ่นหลัง โดยแนวคิดเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยผู้เขียน
ได้เสนอผ่านตัวละครเอกของเรื่อง คือ หมึกกระดอง โดยดำเนินเรื่องตั้งแต่ออกจากไข จนถึงตอนที่
ตายเพราะสิ้นอายุขัยตามธรรมชาติ

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนินชีวิตที่
ปรากฏในผลงานประเภทสารคดีของธรรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ 1) คน
ควรทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด 2) คนควรมีความรักและเมตตาต่อสรรพสัตว์ 3) ผู้ใหญ่ควรให้
ความสำคัญต่อการเรียนเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์ และ 4) ทุกชีวิตล้วนอยู่
ภายใต้กฎแห่งการเกิด แก่ เจ็บ และตายทั้งสิ้น ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำเนิน
ชีวิตที่ว่า "คนควรทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด" เป็นแนวคิดที่ปรากฏมากที่สุด เนื่องจากผู้เขียน
ต้องการปลูกฝังให้ผู้อ่านรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัวและสังคม หากคนในสังคม
รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งรู้จักการทำหน้าที่และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
แล้ว ย่อมส่งผลให้ครอบครัว สังคม และประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง

3.2.2.3 ความสำคัญของสถาบันครอบครัว

แนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ อัมรนาวาสวัสดิ์ พบว่ามีแนวคิดที่แสดงให้เห็นว่า “สถาบันครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่ง” ปรากฏอยู่น้อยที่สุด คือ แนวคิดนี้ปรากฏในผลงานประเภทสารคดีจำนวน 3 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.50 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด เนื่องจากแนวคิดนี้เป็นแนวคิดใหม่ของผู้เขียนเพิ่งสอดแทรกลงในผลงานประเภทสารคดีบางเรื่อง

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ อัมรนาวาสวัสดิ์ ที่ปรากฏแนวคิดว่าสถาบันครอบครัวมีความสำคัญต่อสังคม มีทั้งหมด 3 เรื่องดังต่อไปนี้

1. ม้าน้ำกับความเป็นพ่อ สารคดีเรื่องนี้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว คือ พ่อหรือแม่ที่ไม่ทำหน้าที่ของตนเอง ลุ่มหลงในอบายมุข ย่อมทำให้ครอบครัวแตกแยก และส่งผลให้ลูกหาทางออกให้กับชีวิตอย่างผิด ๆ เช่น การฆ่าตัวตาย หรือการทำตนให้เป็นภาระของสังคม

2. ปิ๊ะป่าปลาการ์ตูน สารคดีเรื่องนี้แสดงให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว คือ การเป็นพ่อที่ดี พร้อมจะให้ความรัก และดูแลลูกให้เป็นคนดีของสังคม และใช้สติ และความรักในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต

3. เรื่องไม่ตลกของกึ่งตัวตลก สารคดีเรื่องนี้แสดงให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว คือ พ่อแม่ที่ทำหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด รักเดียวใจเดียว ใช้ความรักความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาที่เข้ามาในชีวิต ย่อมส่งผลให้ครอบครัวเป็นครอบครัวที่อบอุ่น

จากสารคดีทั้ง 3 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างสารคดีบางเรื่องดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง “เรื่องไม่ตลกของกึ่งตัวตลก”

ในสารคดีเรื่อง “เรื่องไม่ตลกของกึ่งตัวตลก” (2546 , น.168 – 169) ผู้เขียนแสดงให้เห็นความเป็นพ่อแม่ที่ดี โดยในเนื้อเรื่องของครอบครัวมนุษย์ ที่พ่อบ้านและแม่บ้านทุ่มเทความรักให้แก่ลูก ทั้งสองทำหน้าที่ของพ่อบ้านและแม่บ้านที่ดี ถึงแม้ว่าตอนแรก ๆ ลูกจะร่างกายอ่อนแอ เลี้ยงยาก แต่ทั้งพ่อและแม่ก็ใช้ความรักแก้ปัญหาทุกอย่าง จนครอบครัวนี้มีความรักและความอบอุ่นดังต่อไปนี้

ในที่สุด...เขาก็เห็นผู้เป็นที่รัก หญิงสาวร่างโปร่ง เดินกุมมือเด็กน้อย ตัวอวบกลม จนเห็นแขนขาอ้วนเป็นมัด ทั้งคู่เหลือบซ้ายแลขวาก่อนปรีเข้ามาด้วยความดีใจ

“เป็นไงลูก ชอบโรงเรียนมั๊ย ?”

“สนุกจังค่ะ คุณครูสวยด้วย แม่ยังอิจฉาเลย” ประโยคสุดท้ายสาวน้อยหันไปหัวเราะคิก ๆ ใส่คุณแม่ ผู้ยิ้มแก้มหวานได้ หนีบมือหนับที่เนื้อนุ่ม ๆ ตรงขาอ้วน ๆ ของยัยหนู

“นี่แน่ะ !!? ไปโรงเรียนวันเดียว เห็นครูสวยกว่าแม่แล้ว คุณคะ... เดี่ยวแวะร้านเดิม หาขนมให้ยัยหนูหน่อย นมที่บ้านก็หมดแล้ว”

ชายหนุ่มยิ้มรับคำ ก่อนออกกรมุ่งหน้าตามถนนที่แออัดไปด้วยอีกหมื่นอีกแสนรถ ทุกอย่างในวันนี้ของเขาเป็นเช่นเดิม สดใส ...แช่มชื่น ตั้งแต่เหตุการณ์เมื่อเจ็ดปีก่อน

วันนั้น...วันที่มีดมนที่สุดในชีวิต เขาสูญเสียลูกน้อยหนึ่งคนไปกับการคลอดโดยไม่คาดฝันของภรรยา ก่อนยิ้มได้ทั้งน้ำตาเมื่อคุณหมอบอกว่า ลูกอีกคนรอดแล้ว ตั้งแต่นั้น ทุกวันชีวิตของเขาเป็นประกาย เขามีหน้าที่ให้การดูแลอีกหนึ่งชีวิต ...และมีความรักที่จะมอบให้

แม้ช่วงสองสามปีแรก ลูกของเขาจะเลี้ยงยาก โยเย ร้องไห้เก่ง ร่างกายอ่อนแอ เวียนเข้าเวียนออกโรงพยาบาลไม่รู้กี่ครั้ง แต่วันนี้เด็กคนนั้นกลายเป็นหนูน้อยผู้สดใส อ้วนพี ทุกสิ่งที่เขาและภรรยาทุ่มเทไปไม่สูญเปล่า

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงให้เห็นลักษณะของครอบครัวที่พ่อแม่ทำหน้าที่เป็นพ่อแม่ที่ดี ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกและคนในครอบครัว โดยแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในครอบครัวด้วยความรัก พ่อบ้านก็รักลูกและรักเดียวใจเดียวต่อแม่บ้าน ส่วนแม่บ้านก็ซื่อสัตย์ต่อพ่อบ้านและดูแลเอาใจใส่ลูกเป็นอย่างดี จึงทำให้ครอบครัวนี้อบอุ่น

ตัวอย่างที่ 2

สารคดีเรื่อง “ม่านน้ำกับความเป็นพ่อ”

ในสารคดีเรื่อง “ม้าน้ำกับความ เป็นพ่อ” (2545 , น.27 - 29) ผู้เขียนแสดงให้เห็นความ เป็นพ่อและแม่ที่ไม่ดี ดังเช่นในเนื้อเรื่องในส่วนของครอบครัวมนุษย์ ที่พ่อบ้านลุ่มหลงในกามราคะ ทอดทิ้งครอบครัวไปเลี้ยงดูเด็กสาวเพื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศ แม่บ้านที่ประชดพ่อบ้านด้วยการ เล่นการพนัน และด่าทอลูก จนในที่สุด ลูกชายคนเดียวของครอบครัวมีปัญหาด้านการเรียน และ โดดตึกตาย ดังต่อไปนี้

“แม่...พ่อเค้ายังไม่กลับอีกหรือครับ ?” เด็กหนุ่มเอ่ยเสียงทำลาย ความเงียบ เขานั่งอยู่กับโต๊ะกินข้าวมานานแล้ว แสงแดดข้างนอกจางหายไป ความมืดอย่างกรายเข้ามาในห้อง แต่ยังไม่มีการลุกไปเปิดไฟ

“จะไปรู้พ่อแกอะไรนะ ...ประชุม...อะอะก็ประชุม ไปมีอีหนูสิไม่ว่า เซอะ !!?” ผู้เป็นแม่ส่งเสียงดังพลางกระแทกข้าวของลงบนโต๊ะ “ไป...แกจะไป ไหนก็ไป รำคาญหน้าแก”

เด็กหนุ่มก้มหน้างุด ๆ เดินเข้าห้อง ในมือกำกระดาษแผ่นหนึ่งแน่น นั่นคือใบรายงานผลการสอบเทอมต้น ผลออกมาแล้วว่า เขากำลังถูกรื้อไทร์

แม้ว่าเขาเจอหน้าพ่อน้อยมาก แต่ก็ยังรู้ว่าพ่อใจดีกว่าแม่ โดยเฉพาะ เรื่องอย่างนี้ เขาอยากบอกพ่อก่อน บอกพ่อให้ช่วยแก้ปัญหา แล้วช่วยพูดกับแม่

“พ่อไม่เคยอยู่บ้าน ไม่เคยรักเรา...” เด็กหนุ่มทรุดตัวนั่งบนโต๊ะทำงาน เสียงจอแจของยานยนต์บนท้องถนนดังผ่านประตูระเบียงคอนกรีตเข้ามา มอง ออกไปข้างนอกเป็นเงามืดระยิบระยับของหมู่ตึก

“ทำไมพ่อก็ไม่อยู่กับผมบ้าง ?” น้ำตาค่อยไหลออกมาอาบแก้ม เขาคิด ย้อนไปในอดีต นานมาแล้วที่จำได้ว่าเคยอยู่พร้อมหน้าสามคนเพื่อกินข้าวเย็น แต่หลังจากเขาโตขึ้นเข้ามัธยมและมหาวิทยาลัย พ่อเริ่มหายหน้าไป เขาจึงกลับ บ้านดึกขึ้นทุกคืน จนบางครั้งไม่กลับ เพราะรู้ว่าที่รออยู่คือเสียงบ่นของผู้เป็น แม่ บ่น ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ช้า ๆ ชาก ๆ จากนั้นก็ขับรถออกไป หายไปดึกดื่นค่อนข้างเหมือน พ่อ เล่นไฟมันสนุกขนาดนั้นเชียหรือ ?

แสงไฟในห้องครัวสว่างขึ้น เสียงประตูปิดดังปัง แม่คงออกไปหาความ สำราญแบบอื่น เด็กหนุ่มลุกขึ้นยืน ริดไ้บะแนบสบให้เรียกก่อนวางไว้บนโต๊ะ หยิบรูปถ่ายหมู่ของครอบครัวสามคน พ่อ...แม่...ลูก ถือขึ้นมาแนบอก แล้วเดิน ไปที่ประตู แต่ไม่ใช่ประตูห้อง

เขาเปิดประตูระเบียงก่อนเดินออกไป...

จากตัวอย่างผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่พ่อบ้านและแม่บ้านไม่ทำหน้าที่ของตนเองให้ดี ลุ่มหลงในอบายมุข เอาแต่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ไม่รู้จักวิธีการสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี และไม่ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ครอบครัวนั้นก็พบกับความแตกแยก ซึ่งผลที่พ่อแม่กระทำก็จะตกอยู่กับลูก ทำให้ลูกมีพฤติกรรมที่สร้างปัญหาแก่ตนเองและส่วนรวม และอาจส่งผลให้เด็กตัดสินใจปัญหาชีวิต ด้วยการฆ่าตัวตายได้ หรือประทุพติตนในทางที่สร้างปัญหาและความเดือดร้อนแก่สังคมได้

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในผลงานประเภทสารคดีของธรรณ อัจฉรวา สวัสดิ์ ได้แสดงให้เห็นว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญของมนุษย์ทุกคน การที่บุคคลในครอบครัวทำหน้าที่ของตนเองอย่างดี มีความรัก ความจริงใจต่อกัน ย่อมทำให้ครอบครัวอบอุ่นและมีความสุข

3.2.3 เพื่อบอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ อัจฉรวา สวัสดิ์ พบว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อบอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีจำนวน 14 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35 ของจำนวนผลงานประเภทสารคดีทั้งหมด โดยเล่าประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน และเป็นข้อมูลให้แก่ผู้อ่านที่สนใจได้ศึกษาและเตรียมตัวก่อนการเดินทางท่องเที่ยว

ผลงานประเภทสารคดีของธรรณ อัจฉรวา สวัสดิ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีทั้งหมด 14 เรื่อง โดยแบ่งเป็นสารคดีท่องเที่ยวในประเทศ และสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

สารคดีท่องเที่ยวในประเทศ

1. ฮันนีมูนเมืองกระบี่ สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีที่ผู้เขียนเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวแบบฮันนีมูนกับภรรยาที่จังหวัดกระบี่ โดยเล่าประสบการณ์ในการพักที่โรงแรมดุสิตรายาวดี และการท่องเที่ยวทะเลในเขตอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา - หมู่เกาะพีพี

2. รักเธอไม่เปลี่ยนใจ...เกาะสุรินทร์ สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีที่ผู้เขียนบอกเล่าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา โดยแนะนำจุดดำน้ำ และสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ และผู้เขียนได้เสริมการบอกเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเขตอำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา และอุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. การไปพงันของชายใจแคบ สารคดีเรื่องนี้แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่อยู่ในเขตเกาะพงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น น้ำตกแพง หาดรีน หาดธารเสด็จ น้ำตกธารเสด็จ เป็นต้น

4. เที่ยวทะเลบ้านกรูด สารคดีเรื่องนี้แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่บ้านกรูด อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวและแนะนำสถานที่ที่น่าสนใจในบริเวณบ้านกรูด เช่น วัดถ้ำคีรีวงค์ หาดบ้านกรูด หาดทางสาย แนวปะการังหินกรูด เกาะรำรำ เป็นต้น

5. ทำไม...ไปชุมพร สารคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาบอกเล่าประสบการณ์ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดชุมพร เช่น อ่าวทุ่งวัวแล่น ค่างแว่นถิ่นใต้ที่เขาพลู สะพานหินธรรมชาติที่เกาะหินปูน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร เป็นต้น

6. ขับรถลัดเลี้ยวเที่ยวเกาะช้าง สารคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาบอกเล่าประสบการณ์ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดจันทบุรี เช่น อ่าวคุ้งกระเบน แหลมเสด็จ หาดเจ้าหลาว และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจบนเกาะช้าง จังหวัดตราด เช่น น้ำตกธารมะยม น้ำตกคลองพลู หาดทรายขาว หาดคลองพร้าว เป็นต้น

สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ

1. ทะเล สารคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาเพื่อบอกเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยว และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในบอร์เนียว ราชอาณาจักร ประเทศมาเลเซีย คือ ทะเล Celebes และเกาะอีก 3 เกาะ คือ เกาะ Sipadan เกาะ Mabul และเกาะ Kapalai ซึ่งเป็นจุดดำน้ำที่มีชื่อเสียงของบอร์เนียว

2. ภูเขา สารคดีเรื่องนี้บอกเล่าประสบการณ์ และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติกินะบะลู ผืนปามรดกโลกแห่งแรกของมาเลเซียที่บอร์เนียว ซึ่งมีพืชหายากที่มีลักษณะแปลกตา เช่น บัวผุด เส้นทางศึกษาธรรมชาติบนยอดไม้ที่สูงจากพื้นดินกว่า 40 เมตร เป็นต้น

3. ป่าดง สารคดีเรื่องนี้บอกเล่าประสบการณ์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่ป่า Sandakan เช่น การล่องเรือชมสัตว์ป่าที่แม่น้ำ Kinabatangan และกล่าวถึงสัตว์ป่าที่พบที่ป่าแห่งนี้ เช่น ลิงจมูกยาว ลิงอุรังอุตัง ค่างแว่นถิ่นใต้ เป็นต้น

4. หนาวนี้ท่องไปสวิส สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแบบฮันนีมูนของธรณ์ โดยกล่าวถึงการเริ่มต้นเดินทางท่องเที่ยวในเมืองซูริค ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

5. อุ้งชู...ซูริค สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในเมืองซูริค แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเมืองซูริค เช่น โบสถ์ Grossmünster และกล่าวถึงอาหารของชาวสวิสที่ขายตามท้องถนน คือ Fondue คือ เนื้อไก่หรือหมู หรือชีสจุ่มน้ำมันเค็ด และราเคลต คือชีสที่นำไปตั้งไฟจนเค็ดใส่ผัก เห็ด มันฝรั่งต้มสุก ข้าวโพดอ่อน รับประทานกับแฮม

6. ย่างเยื้องข้ามเลื่องเบริน สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เมืองเบริน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งมีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น แหล่งรวมร้านขายนาฬิกา ร้านขายมีด และโบสถ์ Munster และจบการเดินทางในเมืองนี้ด้วยการโดยสารรถไฟสู่เมืองอินเตอร์ลาเคน

7. อินเตอร์ลาเคน สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เมืองอินเตอร์ลาเคน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นเมืองในหุบเขาที่สวยงาม ซึ่งมีสถานที่ที่น่าสนใจ เช่น นาฬิกาตอกไม้ที่ Casino เทือกเขาแอลป์ น้ำตกสตาบ์บาชพอล ยอดเขาจุงเฟรา เป็นต้น

8. ลูเซิร์น สารคดีเรื่องนี้เล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เมืองลูเซิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น สะพาน Kapellbrücke ซึ่งเป็นสะพานทอดคยข้ามแม่น้ำรอยส์ รูปสลักสิงโตใกล้สะพาน Kapellbrücke กำแพงเมืองโบราณ Museggmauer เป็นต้น

จากสารคดีท่องเที่ยวทั้ง 14 เรื่องข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบางเรื่องที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สารคดีเรื่อง "อินเตอร์ลาเคน"

ในสารคดีเรื่อง "อินเตอร์ลาเคน" (2548 , น.96 – 97) ผู้เขียนได้บอกเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เมืองอินเตอร์ลาเคน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ดังเช่น

: เหาะเห็นข้ามหุบเขา :

รถไฟเคลื่อนที่จากสถานี Lauterbrunnen เรารอจังหวะดูน้ำตกสตาบ์บาชฟอล (Staubbachfalle) ไหลลงจากหน้าผาสูง 300 เมตร หนังสือคู่มือเค้าบอกว่าที่นี่แหละเป็นแรงบันดาลใจให้กวีชาวเยอรมันนาม “เกอเธ่” (Goethe) สร้างสรรคบทกวี .....

โหย...เจ๋งขนาดนั้นเชียว อย่างนี้ต้องดู สองเราจึงนั่งเฝ้ามองรถไฟจอดที่สถานีก็แล้ว ขยับเคลื่อนที่ก็แล้ว ทำไงก็ยังไม่เห็น จนรถไฟเริ่มเร่งเครื่องออกจากเมือง จังหวะนี่เองที่ดาวซี้ให้ผมดูน้ำตกลักษณะคล้ายน้ำตกแม่สุรินทร์ที่แม่ฮ่องสอน แต่ใหญ่กว่าเล็กน้อย น้ำกำลังไหลโกรกจากหน้าผาก่อนกระจายเป็นฝอยกลางเวหา เกิดเป็นสีรุ้งเหลืองประกาย

ถ้านับเฉพาะความสวยงามของน้ำตก สตาบ์ไม่ได้ดีเด่นกว่าแม่สุรินทร์หรือตาดฟานในเมืองลาว (อยู่ใกล้ปากเซ เคยไปมั๊ยครับ ?) ไม่ต้องมาเทียบกับแม่ยะหรือทีลอซู แต่การดูน้ำตกต้องดูสภาพแวดล้อม เหมือนการดูช้างดูหางดูนางดูแม่ เอาให้แน่ต้องดูยอดค่าใช้จ่ายบัตรเครดิต

สภาพแวดล้อมของน้ำตกสตาบ์ล้วนส่งเสริมความงาม บ้านเมืองเล็กสวยตั้งประชิดติดภูเขา ไม่มีป้ายโฆษณารกตา ถ้าธารไหลผ่านเมืองมีเปิดปาลอยฟองสองสามตัว เลยจากนั้นเป็นทุ่งกว้างและวัดตัวโต สร้างทิวทัศน์ในฝัน ยิ่งเราทราบที่น้ำตกนี้จะลายมาจากหิมะบริสุทธิ (หิมะไม่บริสุทธิพบได้ตามโคนต้นไม้ใกล้สถานี) แถมมิสเตอร์เกอเธ่ยังชื่นชม เพราะฉะนั้น...มันต้องดีแน่เชียว สำหรับคุณที่อยากใกล้ชิด ลงรถไฟในเมืองแล้วเดินไปตามถนนสักเดี๋ยวก็นั่ง หรือจะขึ้นรถเมลก็ไม่เมื่อยขา

จากตัวอย่าง ผู้เขียนบอกเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยว และกล่าวเปรียบเทียบกับน้ำตกแห่งนี้ว่า น้ำตกแม่สุรินทร์ ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน และน้ำตกตาดฟานที่ลาวก็สวยงามและยิ่งใหญ่ไม่แพ้ น้ำตกแห่งนี้ แต่น้ำตกแห่งนี้ได้รับการดูแลอย่างดี ทั้งในด้านความสะอาดและทัศนียภาพ

ตัวอย่างที่ 2

สารคดีเรื่อง “ทะเล”

หรือในสารคดีเรื่อง “ทะเล” (2547 , น.93) ที่ผู้เขียนบอกเล่าประสบการณ์ในการดำน้ำที่
สิปาดัน เกาะบอร์เนียว ดังเช่น

ผมพุ่งใส่เต่า เลือกว่าตัวที่กำลังว่ายน้ำ เพราะอยากได้ภาพถ่ายจากใต้
ท้องมานาน เมื่อเข้าใกล้ จึงพบว่าเขาเป็นเต่าตนุ (Green Turtle) ทำทางลำบาก
แข็งแรง เต่าพวกนี้อาศัยสิปาดันเป็นแหล่งผสมพันธุ์และวางไข่ อ่านแค่นี้คุณ
อาจไม่รู้สักอะไร ในเมืองไทยมีตั้งหลายเกาะ ที่มีคำอธิบายในหนังสือว่า เป็นที่
วางไข่ของเต่าทะเล แต่...เรื่องจริงนะเหอ เหอ ๆๆ ไหนพี่เต่า ผมจะมาเหอ ๆๆ
ที่สิปาดัน แต่เหอไม่ออก ที่นี้ของจริงครับ ผมถึงตั้งชื่อตอนไว้ว่า “สามนาที่มี
หนึ่งเต่า” อันหมายถึง คุณว่ายน้ำ 3 นาที หากมองซ้ายมองขวาให้ดี ยังไงก็ต้อง
ได้เจอเต่าอย่างน้อย 1 ตัว อันที่จริงผมเจอในอัตราเฉลี่ยมากกว่านั้นด้วยซ้ำ จึง
ตัดสินใจปฏิบัติการ “เอียนเต่า” ว่าจะดูกันให้มากกว่าดูหน้าแพนที่กรุงเทพ ฯ

จากตัวอย่าง ผู้เขียนบอกเล่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ในที่นี้เป็นการท่องเที่ยวดำ
น้ำที่สิปาดัน เกาะบอร์เนียว ประเทศมาเลเซีย ซึ่งผู้เขียนพบเต่าทะเล โดยเฉพาะเต่าตนุเป็นจำนวน
มาก ซึ่งต่างจากทะเลของไทย ที่ผู้เขียนพบเห็นเต่าทะเลได้น้อยครั้งมาก

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาของงานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ์
อำรงนาวาสวัสดิ์ ในด้านประเภทของงานเขียนประเภทสารคดีเมื่อจำแนกตามเนื้อหา พบว่ามีสาร
คดีเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุด ส่วนประเภทของงานเขียนประเภทสารคดีเมื่อจำแนกตามวิธีการ
นำเสนอ พบว่ามีสารคดีเชิงเสนอแนะมากที่สุด ในด้านวัตถุประสงค์ในงานเขียนประเภทสารคดี
ของธรรณ์ อำรงนาวาสวัสดิ์ พบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังแนวคิดสร้างสรรค์สังคมมากที่สุด จาก
การศึกษาในบทนี้แสดงให้เห็นว่างานเขียนประเภทสารคดีของธรรณ์ อำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นงาน
เขียนประเภทสารคดีที่ให้ความรู้ด้านสัตว์ทะเล ข้อมูลการท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม และสังคมควบคู่กับการเสนอแนวคิดที่สร้างสรรค์สังคมและคุณธรรมแก่ผู้อ่าน เพื่อให้
ผู้อ่านได้รับความรู้ไปพร้อมกับการให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการ
สร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่